ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΙ 2 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1889 — ΕΤΟΣ ΣΤ'.—ΑΡΙΘ. 48.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ ζήτημα τοῦ Τύπου.

Ἡ Κοινωνία καὶ ὁ Τύπος, ἐπιστολὴ πρὸς τὴν διεύθυνσιν, ὑπὸ Κοινωνικοῦ.

Ὁ Τύπος καὶ ἡ Κοινωνία, ἐπιστολὴ πρὸς τὴν διεύθυνσιν, ὑπὸ Δημ. Κ. Βαρδουνιώτου.

Χαρακτηρισμοὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τὸν Χάου. — Κανάρης. — Κριεζῆς καὶ Τομπάζης.—Ἀνδρέας Ζαΐμης.—Γεώργιος Σισσίνης.—Γεώργιος Γλαράκης, ὑπὸ Γ. Δ. Κ.

Ἡ ἡγεμονὶς τῆς Νομαδικῆς Σοφωνίς, κριτικὴ καὶ αἰσθητικὴ μελέτη, ὑπὸ Τρύφωνος Ε. Εὐαγγελίδου (τέλος).

Παράπονον Ρόδου, ποίησις Ἀριστ. Ν. Κυριακοῦ.

Ἡ Μυῖα, Γερμανικὴ Φιλολογία, διήγημα Franz Wichmann, μετάφρασις Γ. Ε. Φ.

Ἐν Ἁρμονίᾳ. μυθιστορία Georges Duruy, ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ (συνέχεια).

Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια—Ἐξωτερικὰ—Φιλολογία—Ἀρχαιολογία—Καλλιτεχνία·

Ἰδιαίτερα γράμματα.

Νέα Βιβλία.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Λίθος ριπτόμενος ἐν τῷ γαληνιαίῳ ὕδατι λίμνης σχηματίζει μικρὸν δακτύλιον, ἔπειτα πολλοὺς ἄλλους τὸν ἕνα εὐρύτερον τοῦ ἑτέρου, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς θαυμάζει τὸ φαινόμενον τῶν ἀπειραρίθμων κύκλων, οἵτινες οὕτω πέριξ ἀλλήλων ἐκτείνονται πάντες ὁμοῦ, ἀνελίσσονται, ἁπλοῦνται τείνοντες νὰ καταλάβωσι τὴν ἐπιφάνειαν ὁλόκληρον.

Τὰ δύο τελευταῖα περὶ τύπου ἄρθρα ἡμῶν ἐξετέλεσαν τὸ μέρος τοῦ λίθου.—Ἔκαμαν μίαν τρύπαν εἰς τὸ νερόν; θὰ διακόψῃ ἴσως εὐφυολόγος τις.—Ὄχι εὐτυχῶς. Τοὐναντίον ἐσχημάτισαν κύκλους, οἵτινες ὁλονὲν αὐξάνονται καὶ ἀνελίσσονται. Τοῦτο δὲ ἦτο ἡ εὐχή, ὁ σκοπὸς ἡμῶν.

Ἐν ὅσῳ ἕκαστος ἔτρεφε μὲν τὰς ἰδέας, ἃς ἐξεθέσαμεν, ἀλλὰ τὰς ἐνόμιζεν ἴσως ἰδιοτροπίας τῆς κεφαλῆς του καταδεδικασμένας εἰς διαρκῆ ἐν αὐταῖς ἐγκάθειρξιν, οὐδὲν καλὸν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀπορρεύσῃ. Ἡμεῖς ἔσχομεν τὴν τόλμην νὰ ὁμιλήσωμεν. Ἐὰν εἴμεθα ἀναμάρτητοι, θὰ ἐβάλλομεν τὸν λίθον, ἢ κατὰ τοῦ τύπου ἢ κατὰ τῆς κοινωνίας. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐδεῖτο μελέτης εὐρυτέρας, μελέτης γενικῆς καὶ ἐρρίψαμεν τὸν λίθον, προσωρινῶς, ἐν τῷ μέσῳ· μεταξὺ τῶν δύο.

Καὶ τὸ στρατήγημα ἡμῶν ἐπέτυχεν.

Ἐγεννήθη παρευθὺς ζήτημα, κατὰ τίνος ἔδει νὰ ἐξακοντισθῇ δικαιότερον ὁ λίθος. Τίς ὁ πταίστης. Ἄρα ὑπῆρχεν εἷς ἀναμφιλέκτως.

Ἡ σιωπὴ τοῦ τύπου, ἡ σημαίνουσα κατάφασιν, ἀναγνώρισιν τῆς ὀρθότητος τῶν σκέψεων ἡμῶν, ἐδικαίωσε καὶ τὴν αὐστηρότητα, ἣν μετήλθομεν μὴ ὑπεραπολογούμενοι αὐτοῦ. Ἡ κοινωνία ὅμως διεμαρτυρήθη. Δὲν ἠθέλησε νὰ μείνῃ κατ' αὐτῆς οὐδὲ σκιὰ ὑποψίας καὶ ἐσχημάτισε κύκλους ὁλονὲν εὐρυνομένους καὶ συζητοῦντας τὸ ἐξ ἀπροόπτου ἐγερθὲν ζήτημα. Ἀποδείξεις ἠδυνάμεθα νὰ φέρωμεν ἱκανὰς βασιζόμενοι ἐπὶ ἀλλεπαλλήλων ἐπιστολῶν πανταχόθεν σταλεισῶν ἡμῖν, ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ χῶρος τῆς *Ἑβδομάδος* δὲν εἶνε ἀπέραντος, ὅσον ἡ πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ τὸν τύπον ἀγάπη της.

Μεταξὺ τῶν ὅπλων, ἅτινα ἀπεστάλησαν ἡμῖν πρὸς ἐξακολούθησιν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνος ἐκλέγομεν μόνον δύο: Τὸ ἓν ὑπὲρ τοῦ τύπου βεβαίως, τὸ ἕτερον ὑπὲρ τῆς κοινωνίας. Ὁ θεατὴς ὅσον καὶ ἂν εἶνε προκατειλημμένος ὑπὲρ τοῦ μὲν ἢ τοῦ δέ, ἂς προσπαθήσῃ νὰ κρίνῃ ἀπαθῶς, τίνος ὁ χάλυψ εἶνε ἰσχυρότερος. Οἱ μονομάχοι φαίνονται ἀμφότεροι πλήρεις τῆς ἰσχύος, ἣν δωρεῖ ἡ πρὸς τὰς ἰδέας των πεποίθησις καὶ μετὰ χαρᾶς θὰ ἐβλέπομεν ἀμφοτέρους νικῶντας, ἂν δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ δοθῇ ἓν μάθημα εἰς τὸν ἔνοχον, οἱοσδήποτε καὶ ἂν εἶνε οὗτος.

Ἰδίᾳ ὅμως, δι' ἐκείνους, ὧν ἡ φωνὴ δὲν εὗρε καὶ δὲν θὰ εὕρῃ ποτὲ ἠχὼ παρ' ἡμῖν, πρέπει νὰ λεχθῇ ἅπαξ ἔτι καὶ τὸ ἑξῆς:

Ὁ τύπος εἶνε ὁ μέγιστος, εἶνε ὁ πρῶτος τῆς κοινωνίας εὐεργέτης καὶ δὲν πρέπει οὐδ' ὡς ἀδιάλλακτος ἀντίπαλος, οὐδὲ κἂν ὡς σκληρὸς δικαστὴς νὰ παρίσταται τις πρὸ αὐτοῦ. Ἂν ἐκεῖνος ἔχει τὸ σωτήριον προνόμιον νὰ ἐπιπλήτῃ αὐστηρῶς ἢ νὰ κρατῇ ἕτοιμον τὸ καυτήριον, ἐκεῖνος εἶνε πατὴρ τότε πρὸ τοῦ τέκνου του, ἰατρὸς πρὸ τοῦ ἀσθενοῦς του.

Ἐὰν ἅπαξ φωραθῇ πταίων, οἱ αἰωνίως πταίοντες δὲν δικαιοῦνται νὰ τὸν ὑβρίσωσι. Καὶ ἁμαρτήσαντα ὀφείλουσι νὰ σεβασθῶσι τὸν ἰατρόν, τὸν πατέρα, ὅστις τοσάκις τοὺς ἔσωσε προνοήσας περὶ τῆς ὑγείας, θεραπεύσας τὰ παθήματα, συγχωρήσας τὰς ἁμαρτίας των!

Η. ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Ο ΤΥΠΟΣ

Κύριε Διευθυντὰ τῆς Ἑβδομάδος.

Ἄρθρα τόσον σοβαρὰ καὶ ἐμβριθῆ, ὡς τὰ δημοσιευθέντα ἐν τοῖς δύω τελευταίοις φύλλοις τῆς *Ἑβδομάδος*, ἀφορῶντα ὕψιστα κοινωνικὰ συμφέροντα καὶ ἐλέγχοντα τὰς ὑπερβασίας τῆς δυνάμεως ἐκείνης, ἥτις τὰ μάλιστα συμβάλλει εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας τὴν τήρησιν, τοῦ τύπου, εἵλκυσαν μεγάλως τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κοινωνίας καὶ ἰδίᾳ τῆς δημοσιογραφίας. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο ὠθεῖ καὶ ἐμέ, καίτοι μὴ ἀγωνιζόμενον pro domo..., νὰ χαράξω ἐνταῦθα ἐν ὀλίγοις τὰς ἰδέας μου περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Καθ' ἡμᾶς ὁ τύπος εἶνε ὄργανον τῆς Κοινωνίας, ὄργανον τὸ ὁποῖον αὕτη κινεῖ, συντηρεῖ, προάγει. Ἄνευ τῆς πρὸς τὸν τύπον εὐμενοῦς διαθέσεως τῆς κοινωνίας, ἄνευ τῆς ὑπὸ ταύτης ὑποστηρίξεως αὐτοῦ. εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ οὗτος; Τούτου δὲ τεθέντος, πᾶσα ἐφημερὶς περὶ ἓν στρέφεται, πρὸς τοῦτο ἀγωνίζεται: πῶς νὰ ᾖ μᾶλλον ἀρεστὴ τῇ κοινωνίᾳ, πῶς νὰ καταναλίσκῃ μείζονα ἀριθμὸν φύλλων. Ἡ κατανάλωσις δὲ τῶν φύλλων εἶνε τὸ βαρόμετρον τῆς πρὸς τὴν ἐφημερίδα προτιμήσεως καὶ στοργῆς τῆς κοινωνίας, εἶνε τὸ ἔλαιον, ὅπερ ἡ κοινωνία ῥίπτει εἰς τὴν λυχνίαν πρὸς διατήρησιν τοῦ φωτός της. Ἅμα τὸ ἔλαιον ἐκλείψῃ, σβέννυται καὶ τὸ φῶς. Ἑπομένως πᾶσα ἐφημερὶς ὑπερμαχοῦσα τῶν ἰδίων συμφερόντων, τῆς ὑπάρξεώς της, συμμορφοῦται ταῖς ἀπαιτήσεσι τῆς κοινωνίας, οὖσα προϊὸν τῆς κοινωνικῆς ἐκείνης ζυμώσεως τῆς ἐγκατοπτριζομένης ἐν ταῖς μελαναῖς τοῦ τύπου γραμμαῖς. Οἱ δημοσιογράφοι εἰσὶ μέλη τῆς κοινωνίας, ἐπαγγελλόμενοι μὲν τὸν ποδηγετοῦντα καὶ διδάσκοντα αὐτήν, πειθαναγκαζόμενοι ὅμως νὰ ρυθμίζωσι τὴν πορείαν αὐτῶν κατὰ τὸ διάγραμμα, ὅπερ ἡ κοινωνία ἐγκρίνει, ὅπερ αὕτη ὑποστηρίζει διὰ τοῦ χρήματός της, ἄνευ τοῦ ὁποίου καθίσταται προβληματικὴ ἡ ὕπαρξις πάσης ἐπιχειρήσεως—τοιαύτη δ' εἶνε τέλος καὶ ἡ δημοσιογραφία. Ἡ ὡραία ἰδέα περὶ ὑπάρξεως ἐφημερίδος μηδὲν λογιζομένης τὴν ἐπίνευσιν τῆς κοινωνίας, τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἀδυναμίας ἢ ἐπιθυμίας αὐτῆς, ἢ μόνον ἐφημέρως πραγματοῦται, ἢ ὡς ἀληθὴς οὐτοπία ὑπὸ τῶν ἠθικολόγων φανταστικοποιουμένη δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ.

Τί ἕπεται ἐκ τούτων;

Ὅτι ἡ κοινωνία ἀναγινώσκει ἄνευ ἀπαρασκείας τὰς ἐξιστορήσεις τῶν ἐγκλημάτων καὶ τῶν κατὰ τῶν ἠθῶν προσβολῶν ἐν τῷ τύπῳ, ὑποστηρίζει τοὺς ἀναγράφοντας καὶ ποικίλως ἀρτύοντας ταῦτα, ἐν ᾧ οἱ μὴ ποιοῦντες μνείαν αὐτῶν τίθενται ἐν Καρὸς μοίρᾳ ὑπὸ τῆς κοινωνίας, ὑποσκελίζονται ὑπὸ τῶν συναδέλφων των, βλέπουσι τὰ ἔντυπα αὐτῶν συσσωρευόμενα ἐν τῷ γραφείῳ των ἀπώλητα, καὶ ἑαυτοὺς τέλος ἀπεκδυομένους τὴν δημοσιογραφικὴν τήβεννον ἢ πειθαναγκαζόμενοι ἀφομοιοῦνται πρὸς τοὺς συναδέλφους των, ἀμιλλῶνται μάλιστα ὅπως ὑπερβάλλωσιν αὐτούς, θύοντες εἰς τὸν βωμὸν τῆς κοινωνίας καὶ ἠθικὴν καὶ συνείδησιν χάριν τοῦ περὶ ὑπάρξεως αὐτῶν ἀγῶνος!...

Τί δ' ἂν εἴποι τις περὶ κοινωνίας τοιαύτης, ἥτις ἀδιαφοροῦσα περὶ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, ἐξοικειοῦται πρὸς τὸ ἔγκλημα,

στέργει τὴν ἀθεμιτογραφίαν, ἀντὶ μηδενὸς ποιουμένη τὴν ἠθικήν, τὴν σεμνοφανοῦς καὶ ψευδευαισθήτου, καὶ συγχρόνως ἐντρυφήσεις εἰς μυθιστορίας ἑξαμβλωματικάς, ἠθοφθόρους, δι' ὧν ἐνοεῖ νὰ κοσμῶνται αἱ ἐπιφυλλίδες; Τοιαύτη κοινωνία δὲν εἶνε ἀρκετὰ ἤδη πρόηγμένη, ὥστε οὐδένα νὰ διατρέχῃ κίνδυνον ἐκ τοῦ ἀθεμιτογραφοῦντος τύπου, ὅστις εἶνε ἡ ἐξωτερίκευσις, οὕτως εἰπεῖν, τῶν κοινωνικῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, πειθαναγκαζόμενος παρ' ὅλην τὴν εὐγενῆ προαίρεσίν του ὑπὸ τῆς σκληρᾶς πραγματικότητος νὰ ὑπηρετῇ αὐτά;

Τίς λοιπὸν πταίει ὁ τύπος ἢ ἡ κοινωνία;..

. . . . . .

Περαίνων ἐκφράζω ἐγκαρδίως τὰ συγχαρητήριά μου πρὸς τὴν φίλην *Ἑβδομάδα*, ἥτις κηδομένη τῶν ἀληθῶν τῆς κοινωνίας συμφερόντων, οὐποτε ἐπαύσατο ὑπερμαχοῦσα αὐτῶν, ὑποδεικνύουσα καὶ ἐλέγχουσα πρώτη αὐτὴ ἐν ἐμβριθεῖ καὶ καλλιεπεῖ φράσει τὰς ὑπερβασίας τοῦ τύπου. Εὔχομαι δέ, ὅπως ὅ τε τύπος καὶ ἡ κοινωνία ἑνωτιζόμενοι τὰς ὑμετέρας ἀρχὰς ἀπὸ κοινοῦ ἐργασθῶσι πρὸς καταστολὴν τοῦ κακοῦ, ὅπερ μέγα αὐξηθὲν ἐπαπειλεῖ νὰ δηλητηριάσῃ καὶ τὰς ἀθωοτέρας καὶ ἀβροτέρας τῆς κοινωνίας ὑπάρξεις.

Ἔχων δι' ἐλπίδος, ὅτι ἡ ἐπιτυχία θέλει ἐπιστέψη τὸν εὐγενῆ ὑμῶν ἀγῶνα διατελῶ, Κύριε Διευθυντά, μετ' ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως.

Κοινωνικός.

Ο ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κύριε διευθυντὰ τῆς Ἑβδομάδος,

Διὰ τῶν δύο τελευταίων φύλλων σας ἐκινήσατε κοινωνικὸν ζήτημα μεγίστης σπουδαιότητος. Ἀνεπτύξατε δὲ αὐτὸ μετὰ δυνάμεως λόγου καὶ θάρρους γραφίδος, ὑπερτέρων παντὸς ἐπαίνου. Εἴσθε διὰ τοῦτο ἄξιος, οὐ μόνον εὐχαριστίας, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς κοινωνίας.

Ἦτο καιρὸς πλέον. Ὁ παρ' ἡμῖν τύπος ἐξετροχιάσθη ἀπό τινων ἐτῶν εἰς ἔδαφος δυσοίωνον. Ἐμεγεθύνθη ἡ ὑλικὴ ἐργασία αὐτοῦ, ἀλλ' ἐσμικρύνθη ἡ ἠθικὴ δύναμις αὐτοῦ. Διὰ κακίστης χρήσεως τῆς ἐλευθερίας του περιέστη εἰς ἀχαλίνωτον ἀκρασίαν, καὶ ἐξαντλούμενος εἰς τὰ μικρὰ καὶ ἀσήμαντα, παρορᾷ ἢ ὑποτιμᾷ τὰ σπουδαῖα καὶ τὰ μεγάλα. Διὰ τοῦτο ἐνδέχεται νὰ κολακεύῃ, ἢ νὰ φοβίζῃ πολλάκις, ἀλλ' οὐδέποτε σχεδὸν κατορθόνει νὰ ἐμπνέῃ σέβας καὶ ἐμπιστοσύνην. Δὲν ἀκολουθεῖ τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ, οὐδὲ φαίνεται ἔχων ὑψηλόν τι ἰδανικόν, πρὸς τὸ ὁποῖον τείνουσιν οἱ πόνοι καὶ οἱ μόχθοι του. Ἐξαιρέσει τῶν κομματικῶν ἀγώνων, διεξαγομένων καὶ τούτων εἰς ταπεινὰς πολλάκις σφαῖρας, ἐν τοῖς κοινωνικοῖς καθαρῶς ζητήμασι, σπανίως δύναται νὰ παραστῇ μετὰ τοῦ γοήτρου ἐκείνου, ὅπερ δέον νὰ χαρακτηρίζῃ τὸν ὑψηλὸν τῆς κοινωνίας διδάσκαλον. Διά τοῦτο πείθει μία ἐφημερὶς μόνον ἐκείνους, οἵτινες εἶνε προδιατεθειμένοι ἐξ ἄλλων λόγων νὰ πεισθῶσι περὶ μιᾶς πολιτικῆς ἢ κοινωνικῆς κρίσεως, ἢ ὀρθότερον καὶ κυριολεκτικώτερον οὐδένα πείθει, ἀλλ' ἐρεθίζει τὰ νεῦρα, ἐξάπτει τὰ πάθη καὶ κολακεύει τὰς μικροφιλαυτείας. Πράττει ἐν τούτοις ὁ τύπος μας καὶ χεῖρόν τι τούτου. Διαφθείρει τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὴν πνευματικὴν καλλαισθησίαν, ὑποσκάπτει δὲ τὰ χρηστὰ καὶ σοβαρὰ ἤθη, διὰ παρατόλμων, βλαβερῶν καὶ ἥκιστα ἐποικοδομητικῶν δημοσιευμάτων. . . .

Εἶνε περιττὸν νὰ προβῶ εἰς τὴν ἐξεικόνισιν τῆς λυπηρᾶς αὐτοῦ καταστάσεως. Γραμεῖς διὰ γενικῶν μὲν γραμμῶν, ἀλλὰ καὶ μετ' ἀκριβείας εὐστόχου, ἐθέσατε τὸ καυτήριον εἰς τὴν πληγὴν καὶ οἱ λόγοι σας ὄντως, παρήγαγον βαθεῖαν αἴσθησιν, ὡς εὔγλωττος διαμαρτυρία εὐσυνειδήτου καὶ φιλοπάτριδος φρονήματος καὶ πόνου. Ἐν τῇ ἀπολογίᾳ τοῦ τύπου καὶ τῆς κοινωνίας βλέπει τις ἐναργῶς ὅλα τὰ μελανὰ σημεῖα τοῦ ζητήματος.

Καὶ συμφωνῶ πληρέστατα μὲ τὸ λαμπρὸν πόρισμα τῶν ἐμβριθῶν ἄρθρων σας, συμφωνοῦσι δὲ μετ' ἐμοῦ καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οἵτινες εἰλικρινῶς θλίβονται διὰ τὴν ἐν λόγῳ δυσοίωνον τοῦ τύπου κατάστασιν. Ὀρθότατα ἐγράψατε, ὅτι «τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι »ἡ κοινωνία δὲν εἶνε ὁ διδάσκαλος, οὐδὲ »πρέπει παρ' αὐτῆς ν' ἀναμένῃ ὁ τύπος »τὰ διδάγματα. *Αὐτὸς* πρέπει νὰ χειραγωγῇ »καὶ νὰ συμβουλεύῃ, *αὐτὸς* πρέπει νὰ *διευ»θύνῃ*, οὐχὶ δὲ νὰ παρασύρηται καὶ *ρυμουλκῆται*.»

Εἶνε πρόφασις ἀτυχὴς, εἶνε πλάνη, ἂν μὴ εἶνε προσποίησις ἐνίοτε, νὰ λέγουν, ὅτι ἡ κοινωνία ρυμουλκεῖ τὸν τύπον, ὅτι ἡ κοινωνία θέλει καὶ ἀπαιτεῖ νὰ γράφωνται αἱ ἐφημερίδες, ὅπως ἤδη γράφονται. Ἡ κοινωνία εἶνε παιδίον καὶ ὁ τύπος ὁ παιδαγωγὸς αὐτοῦ. Ἀναλόγως τῆς ἀνατροφῆς, ἣν οὗτος θὰ τῷ δώσῃ, θὰ μορφωθῇ καὶ ἐκεῖνο. Ἂν διαφθαρῇ ὁ στόμαχος αὐτοῦ διὰ ζαχαρικῶν ἢ ὁλεθρίων ποτῶν, θὰ εἶνε δυσπρόσιτος εἰς στερεὰς καὶ ὑγιεῖς τροφάς. Ἂν τὸ πνεῦμά του ἐξοικειωθῇ εἰς τὰ προϊόντα τῶν ἐλαφρῶν, εὐτραπέλων ἢ . . . καλάμων θὰ εἶνε ἀνίκανον εἰς σοβαρὰ καὶ ἠθικὰ ἀναγνώσματα. Οἱ ἀγορασταὶ τῶν ἐφημερίδων δὲν θὰ λείψουν, διότι οἱ πλεῖστοι θέλουν νὰ παρακολουθοῦν τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν τοῦ τόπου ζωήν. Ἀλλ' ὁ τύπος εἶνε, ὡς τὸ θέατρον. Προτιμᾷ τις εὐφρόνως τὸ δρᾶμα ἢ τὸ μελόδραμα, ἐν ἐλλείψει ὅμως τούτων στέργει πολλάκις καὶ τὴν κωμῳδίαν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀνέχεται καὶ ἕνα ᾠδικὸν θίασον, ἀνιῶν καὶ θέλων νὰ διέλθῃ ὥραν τινὰ σχολῆς. Ὀλίγοι εἶνε οἱ ἀδιάλλακτοι· οἱ πολλοὶ εἶνε οἱ συμβιβαστικώτεροι.

Πολλὰ ἐπιρρίπτονται εἰς τὴν ράχιν τῆς δυστυχοῦς κοινωνίας, χωρὶς συνήθως νὰ ἔχῃ τὴν ἐλαχίστην εἴδησιν. Ἂν εἶχεν ἓν στόμα, ἠδύνατο νὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ ἐπιβληθῇ. Τίνα δὲ καὶ διὰ τίνος συναλλάγματος κατέστησεν ἐντολοδόχον νὰ ρυμουλκῇ τὸν τύπον, νὰ τὸν ἐκτροχιάζῃ ἀπὸ τῶν μεγάλων ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν νόμων;

Ἂς λείψωσιν αἱ ἐν ἁμαρτίαις προφάσεις, καὶ ἂς ἀνυψωθῇ ὁ τύπος εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς του. Οὐδὲν τὸν ἐμποδίζει, οὔτε κίνδυνός τις τὸν ἀπειλεῖ. Ὁ λόγιος καὶ ὁ δημοσιογράφος δέον, ὡς ὁ καλλιτέχνης, ν' ἀκολουθῇ τὰς ἐμπνεύσεις του καὶ οὐχὶ τὸν συρμὸν τῶν ὀρέξεων καὶ παθῶν τῶν ἄλλων. Ὅλα βεβαίως πρέπει νὰ τὰ ἐξετάζῃ, ἀλλὰ νὰ τὰ ἐλέγχῃ κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἀρχῶν τοῦ ἰδανικοῦ αὐτοῦ καὶ κατὰ τρόπον διδακτικὸν καὶ διαμορφωτικόν. Ἂν ὅμως δὲν ἔχῃ τὴν δύναμιν καὶ τὸ θάρρος ν' ἀναμορφώσῃ αὐτὸς ἑαυτόν, ἂς ἔχῃ τοὐλάχιστον τὴν εὐθύτητα, νὰ μὴ ἀποδίδῃ εἰς τὴν ἀθῶαν κοινωνίαν τὰ ἴδια αὐτοῦ παραπτώματα.

Δὲν γράφω κυρίως περὶ τῆς πολιτικῆς ἐργασίας τοῦ τύπου. Τὸ ζήτημα εἶνε περὶ τῆς κοινωνικῆς, ἐν ᾗ περιλαμβάνεται καὶ ἡ φιλολογικὴ τῶν γραμμάτων δρᾶσις καὶ αὐτὸ εἰδικώτερον τὸ κάλλος καὶ ἡ γνησιότης τῆς γλώσσης.

Κύριε διευθυντά! Τὸ ζήτημα, ὅπερ τόσῳ ἀξιεπαίνως ἐθέσατε ἐπὶ τοῦ τάπητος τῆς κοινῆς γνώμης, δεῖται ἀγῶνος καὶ ἀγῶνος σθεναροῦ καὶ καρτερικοῦ. Συγχαίρω ὑμῖν ἐπὶ τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ εὔχομαι ἐκ ψυχῆς νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ καρποφορήσῃ ἡ εὐγενὴς καὶ κοινωφελὴς ἰδέα. Ἔχετε σθένος πολὺ καὶ ἀκμαῖον τὸ θάρρος. Ἐξακολουθήσατε καὶ ἐπιμείνατε. «Ὁ θρίαμβος μιᾶς ἀγαθῆς ἰδέας εἶνε μόνον ζήτημα χρόνου,» εἶπέ τις ποτε, ἔξοχος ἀνήρ.

Ἂν δὲ παρ' εὐχὴν καὶ ἐλπίδα οἱ ὡραῖοι λόγοι σας ἀποθῶσιν ἄγονοι, τόσῳ τὸ χειρότερον δι' ἐκείνους, οἵτινες θὰ κωφεύσωσι. Θὰ ἐλπίσωμεν εἰς τὸ μέλλον καὶ θ' ἀνατείλῃ ἄλλοτε ἡ ποθεινὴ ἡμέρα, ἥτις θὰ στέψῃ τὸν σημερινὸν ἀγῶνά σας διὰ πλήρους καὶ περιφανοῦς ἐπιτυχίας.

Καὶ ἔρρωσθε.

Δημ. Κ. Βαρδουνιώτης

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΧΑΟΥ

ΙΓ'

ΚΑΝΑΡΗΣ

Ὁ ἁπλοῦς οὗτος ναύτης τῶν βραχωδῶν Ψαρῶν μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Χίου ὤμοσε νὰ ἐκδικηθῇ τὸ ἀθῶον αὐτῆς αἷμα, ὅπερ ποταμηδὸν ἔρρευσε, μόνον δὲ ὁ θάνατος τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν βαρβάρων ἠδύνατο νὰ ἐξιλεώσῃ τὰ τόσα θύματα.

Ἡ σελήνη ἔλαμπε μεγαλοπρεπῶς... Πλησίον τῆς Χίου ὁ Κανάρης παρατηρεῖ τὸν μέγαν στόλον τοῦ Καπετὰν Πασσᾶ καὶ ἀποφασίζει νὰ προσβάλῃ, νὰ καταστρέψῃ αὐτόν... Ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν ναυτῶν διστάζουσιν, ἄλλοι ἀρνοῦνται νὰ ριψοκινδυνεύσωσι, διότι πράγματι ὁ κίνδυνος ἦν μέγας. Εἶχον λοιπὸν ἀνάγκην ἑνὸς πνεύματος, —τοῦ πνεύματος τοῦ Κανάρη, —ὅπως ἐνθαρρύνῃ αὐτούς. Ὁ δὲ μετριόφρων, ἁπλοῦς, καὶ σεμνὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐγένετο ὁ ἥρως. Τὸ μικρὸν αὐτοῦ ἀνάστημα ὑψώθη ὡς πυραμὶς μεγαλείου, ὅταν ἐφώνησεν εἰς τοὺς διστάζοντας.

—«Ἤλθετε ἐνταῦθα ἑκουσίως, τὸ πλοῖον θὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀποστολήν του, καὶ σεῖς θὰ ὑπάγητε μετ' αὐτοῦ ἢ ριφθῆτε εἰς τὴν θάλασσαν καὶ φύγετε....»

Οἱ ναῦται ἐσιώπησαν καὶ ἔσπευσαν ἀμέσως κατὰ τοῦ στόλου τοῦ Καπετὰν Πασσᾶ, ὃν καὶ κατέκαυσαν... Ὁ δὲ Κανάρης ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ ἴδῃ τὸν Ὀθωμανὸν ναύαρχον ἐνταφιαζόμενον ἐντὸς τῶν ἐρυθρῶν κυμάτων ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἀτυχῶν κατοίκων τῆς πολυκλαύστου Χίου.

Ἡ πληρεστάτη ἐπιτυχία τῆς τολμηρᾶς καὶ λίαν ἐπικινδύνου ταύτης πράξεως ἀπεκατέστησαν αὐτὸν ἔνδοξον, ἀθάνατον. Ὁλόκληρος ὁ κόσμος ἔμαθε τότε τὸ ὄνομα *Κανάρης*.

Ὁ περίδοξος ἀνὴρ ἐγεννήθη ἐν Ψαροῖς καὶ ἦν γνωστὸς μόνον εἰς μικρόν τινα κύκλον φίλων, μεθ' ὧν ἦν στενῶς συνδεδεμένος καὶ οἵτινες ἠγάπων αὐτὸν διὰ τὴν πραότητα καὶ καλωσύνην τῆς καρδίας του, τὸν ὑπελήπτοντο δὲ καὶ ἐσέβοντο διὰ τὴν μεγίστην αὐτοῦ τιμιότητα.

Οὐδεὶς ἠδύνατο ποτὲ νὰ μαντεύσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κανάρη ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ ὄψεως. Ἦτο τότε περίπου τεσσάρων καὶ τριάκοντα ἐτῶν, μικροῦ ἀναστήματος, ἰσχυὸς ἀλλ' ὡραῖος, καὶ τὸ πρᾶον καὶ λίαν ἐνδιαφέρον αὐτοῦ πρόσωπον ἐξέφραζε μᾶλλον τρυφερότητα γυναικείας καρδίας ἢ, ὅπερ ἀληθές, κατεῖχε καρδίαν οὐδένα φόβον γνώσκουσαν.

Ἠψήφει τοὺς κινδύνους· ἡ δὲ ἀπόφασις αὐτοῦ ἀποκαθίστατο ἔτι μᾶλλον ἐπίμονος ἐκ τῶν φανερῶν ἀντιστάσεων, καὶ πᾶν νέον κώλυμα παρεῖχεν αὐτῷ νέας προσπαθείας πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑψηλῶν καὶ πατριωτικῶν αὐτοῦ σκοπῶν. Ἠγάπα τὴν Ἑλλάδα εἰλικρινῶς καὶ πιστῶς καὶ ἐξηκολούθει ἡσύχως καὶ στερρῶς προάγων αὐτήν, ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι ἐξετέλει τὸ καθῆκον αὐτοῦ. Οὐδόλως ἐκαυχᾶτο διὰ τὰς πράξεις του, διότι ἐφρόνει ὅτι οὕτως ἔπρεπε νὰ πράττῃ, καὶ ἐφαίνετο ὅτι πρὸς οὐδεμίαν ἄλλην ἀνταμοιβὴν ἀπέβλεπεν, ἢ πρὸς τὴν συναίσθησιν, ὅτι εἰργάσθη ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος αὐτοῦ.

ΙΔ'.

ΚΡΙΕΖΗΣ ΚΑΙ ΤΟΜΠΑΖΗΣ

Ἀμφότεροι οἱ μεγάλοι οὗτοι πατριῶται διεκρίθησαν διὰ τὰ ἐν θαλάσσῃ μεγάλα αὐτῶν κατορθώματα. Ἅμα ἤκουσαν τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος κάλοῦσαν αὐτούς, κατέλιπον τὰς ἀναπαύσεις καὶ τὰς ἡδονάς, ἃς τὸ χρῆμα παρέχει, τοὺς φίλους, οὓς ἠγάπων καὶ τὰς οἰκογενείας, ἃς ἐλάτρευον, ἵνα ἑκουσίως συμμετάσχωσι πολέμου, ἐξ οὗ οὐδεμίαν ἄλλην ὠφέλειαν ἠδύναντο νὰ προσδοκῶσι ἢ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ὅλης πατρίδος. Ἀλλ' αὕτη δὲν ἦτο ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔδειξαν τοιαύτην ἄδολον φιλοπατρίαν, ἥτις παραβαλλομένη μὲ τὴν ἰδιοτέλειαν ἄλλων τινῶν Ὑδραίων ἐφαίνετο ἔτι μᾶλλον λαμπρά.

Ὅταν ὁ κ. Βάδδιγκτων ἐπεσκέψατο τὸν Τομπάζην εἰς Ὕδραν, εἶπε πρὸς αὐτόν:

—Ὁποῖον μέρος ἐξέλεξας διὰ πατρίδα σου!

—Ἦτο ἡ Ἐλευθερία ἡ ἐκλέξασα τὸ μέρος τοῦτο καὶ οὐχὶ ἡμεῖς,—ἀπήντησεν ὁ γηραιὸς Ναύαρχος.

Εἴθε ἐπὶ πολὺ ἡ ἐλευθερία νὰ διατηρήσῃ καὶ ὑπερασπίσῃ τοιαύτην κατοικίαν ἀξίαν ἑαυτῆς!

ΙΕ'.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΖΑΪΜΗΣ

Ὁ περίδοξος οὗτος πατριώτης, ὃν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἐξελέξατο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1826 Πρόεδρον τῆς κυβερνήσεως, ἦν Πελοποννήσιος· ἀνῆκεν εἰς μίαν τῶν ἰσχυρῶν καὶ πλουσίων οἰκογενειῶν τῶν ἑξασκουσῶν ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ μεγάλην ἐπὶ τῶν κατοίκων ἐπίδρασιν καὶ θεωρουμένων ὡς τιμαριούχων. Καίτοι δὲ οὐδεὶς νόμος ὑπῆρχεν ἐπικυρῶν τοῦτο, οὐχ ἧττον ὁ τίτλος οὗτος ἀνέκαθεν σιωπηλῶς ἀνεγνωρίσθη· ἀπόδειξις τῆς ἀνάγκης ἀριστοκρατίας ἐν τῇ ἀγροίκῳ καταστάσει κοινωνίας τινός.

Ὁ Ζαΐμης ἦν περίπου τεσσαρακοντούτης, ζωηρὸς καὶ εὐειδής, τὰ δὲ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του, καίπερ μᾶλλον Ρωμαϊκὰ ἢ Ἑλληνικά, ἦσαν ὑπερβαλλόντως κανονικά. Ἦν λίαν ἐπιφυλακτικός, εὐπροσήγορος, εὐγενὴς καὶ ἀξιοπρεπής, ἐκέκτητο δὲ ἔμφυτον ὑπερηφάνειαν ἄνευ ἀλαζονείας, σπάνιον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπῆρξέ ποτε περὶ τοῦ πατριωτισμοῦ τοῦ βιογραφουμένου. Ἠγάπα τὴν πατρίδα εἰλικρινῶς καὶ ἔτρεφεν ἄσπονδον μῖσος κατὰ τῶν Τούρκων, ἀπόδειξις ὅτι ἐθυσίασεν ὅλην του τὴν περιουσίαν ὑπὲρ τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος. Ἀληθεύει ὅτι συμμετέσχε ποτὲ εἰς τὴν κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπανάστασιν, ἀλλ' ἡ περίπτωσις αὕτη ἦτο ὅλως ἐξαιρετική. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἅπαντες οἱ κομματάρχαι εἰργάζοντο δραστηρίως, ὅπως ἕκαστος θέσῃ τὰ θεμέλια τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κόμματος, καὶ ἦν λίαν εὔκολον νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν διδαχθέντες ἐκ νηπιότητος νὰ θεωρῶσι τὴν *ἰσχὺν* ὡς τὸ *Δίκαιον*, ἐνόμιζον δεδικαιολογημένην πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως λάβωσι τὴν ἐξουσίαν ἀνὰ χεῖρας, ἄνευ ὅμως βλάβης τῆς κοινῆς πατρίδος.

Ὁ Ζαΐμης ὑπῆρξεν ἄριστος στρατιώτης καὶ πολιτευτής, ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντά του τιμίως καὶ εὐσυνειδότως. Ὁ ἠθικὸς αὐτοῦ χαρακτὴρ ἦν ἀκηλίδωτος. Πάντες δὲ οἱ γνωρίσαντες αὐτὸν ὡμολόγησαν ὅτι ἦτο φιλόστοργος πατήρ, καλὸς σύζυγος, ἄριστος φίλος καὶ τίμιος πολίτης.

ΙΣΤ'

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΣΙΝΗΣ

Ὁ εὐγενὴς οὗτος γόνος τῆς Γαστούνης ἦτο εἷς τῶν ὡραιοτέρων γερόντων, οὓς ποτε εἶδον. Ἐκέκτητο πληρεστάτην γνῶσιν τῆς εὐρωπαϊκῆς φιλολογίας καὶ ἦν λίαν εὐγενής, φιλόξενος καὶ φιλαναγνώστης. Ἐχρημάτισε τῷ 1826 μέλος τῆς κυβερνήσεως, πρωθυπουργοῦντος τοῦ κ. Ζαΐμη, καὶ διεκρίθη διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀκρίβειαν, μεθ' ἧς ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντα τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ θέσεως. Δυστυχῶς ὅμως δὲν ἔδωκε δείγματα μεγάλου πατριωτισμοῦ, θάρρους καὶ αὐταπαρνησίας. Ἠγάπα πολὺ νὰ ἄρχῃ ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς Γαστούνης, καὶ τοῦτο ἴσως ἐμείωσε τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἀγῶνάς του.

ΙΖ'.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΛΑΡΑΚΗΣ

Ὁ μέγας οὗτος πατριώτης ὑπηρέτησε τὴν Ἑλλάδα ὡς ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν μετὰ ζήλου, ἀφοσιώσεως, εὐσυνειδησίας καὶ αὐταπαρνήσεως. Περὶ τῆς ἱκανότητος καὶ τῶν γνώσεων τοῦ Γλαράκη οὐδεὶς ποτε ἀμφέβαλεν, ἀλλὰ πάντες δεόντως ἐξετίμησαν τὸν μέγαν αὐτοῦ πατριωτισμὸν καὶ τὰς πρὸς τὸ ἔθνος σπουδαίας ὑπηρεσίας, ἀπόδειξις δέ, ὅτι ἐξελέγη καὶ πάλιν μέλος τῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τοῦ ἐναντίου κόμματος. Καὶ ἡ μὲν ἐπίδρασίς του ἐν τῇ πρώτῃ κυβερνήσει ὑπῆρξε μεγάλη, ἐν δὲ τῇ παρούσῃ ἔτι μείζων. Ἦν Χῖος, ἐξεπαιδεύθη ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐνεκολπώθη τὸν ἀγῶνα μεθ' ὅλου τοῦ ἐνθουσιασμοῦ γενναίου ἀνδρός· τὸ δὲ πρώτιστον αὐτοῦ μέλημα ἦν ἡ εὐημερία τῆς πατρίδος του.

Αἱ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑπηρεσίαι τοῦ Γλαράκη ὑπῆρξαν σπουδαῖαι καὶ λυσιτελεῖς, τὸ δὲ ὄνομά του ἀείποτε θὰ κατέχῃ περιφανῆ θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

(Ἕπεται)

Γ. Δ. Κ.

Η ΗΓΕΜΟΝΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΑΔΙΚΗΣ ΣΟΦΩΝΙΣ

(Κριτικὴ καὶ αἰσθητικὴ μελέτη).

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἤδη ὁ εὐτυχὴς Μασσανάσσης νικηφόρος καὶ ἐρωτιῶν κατήρχετο τὴν κλίμακα τῶν ἀνακτόρων καὶ διορίσας φύλακάς τινας κατὰ τὴν εἴσοδον ἀπῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Σκιπίωνος.

Μετά τινας ἀνταλλαγείσας φιλοφρονήσεις μεταξὺ αὐτῶν περιῆλθον εἰς τὸ περὶ τῆς αἰχμαλώτου Σοφωνίδος ζήτημα.

Ὁ Σκιπίων ἐπέμενε νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν σκηνήν, καθ' ὅτι οὐδὲν ἰδιαίτερον δικαίωμα εἶχεν, ὡς ἔλεγεν, ὁ Μασσανάσσης ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου λαφύρων, ἅπερ ἔπρεπε νὰ διανεμηθῶσιν εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως. Ὁ Μασσανάσσης ἐπέμενε λέγων, ὅτι αὐτὸς θὰ κρατήσῃ τὴν Σοφωνίδα ὡς μερίδα του. Ὁ Σκιπίων διισχυρίζετο καὶ αὖθις καὶ τοιουτοτρόπως ἐπελθούσης ῥήξεως, ὁ Μασσανάσσης λαβών τινας τῶν Ρωμαίων ἀξιωματικῶν μετέβη εἰς Κίρτην ἵνα παραδώσῃ αὐτοῖς τὴν Σοφωνίδα.

Λυγμοὶ κατεῖχον αὐτὸν καὶ ἡ τοῦ θανάτου ἰδέα ἐκυριάρχησε τῆς ψυχῆς. Δὲν ὤφειλε νὰ παραδώσῃ βασιλεὺς αὐτὸς τὴν βασίλισσαν τῷ Ρωμαίῳ Ὑπάτῳ. Καὶ πράγματι φθάσας εἰς Κίρτην εἰσέρχεται εἰς τ' ἀνάκτορα ἀφεὶς τοὺς Ρωμαίους ἔξωθεν περιμένοντας.

Καὶ τότε συνέβη ἡ τραγικωτέρα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ σκηνῶν· ἡ Σοφωνὶς ἀπέναντι τῆς ἐξηγριωμένης τοῦ ἀείποτε μειλιχίου Μασσανάσση ὄψεως ἐνέδωκε καὶ ὑπεχώρησε μικρόν, ὡς ἡ δυσδαίμων Δυσδαιμόνα πρὸ τῆς

ἀγρίας καὶ θηριώδους τοῦ Μαύρου Ὀθέλλου ἐκδικήσεως, ὅτε ἤκουσε τὴν ἑξῆς ἀξιοσημείωτον φράσιν :

— «Σοφωνίς, ἐὰν μὲν ἠδυνάμην διὰ τοῦ θανάτου μου ἐλευθέραν νὰ σὲ φυλάξω καὶ ἀνύβριστον, προθύμως θὰ ἀπέθνησκον ὑπὲρ σοῦ· ἀφοῦ ὅμως τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, προπέμπω σε ἐκεῖ, ἔνθα καὶ ἐγὼ καὶ πάντες θὰ μεταβῶμεν».

Μυστηριώδης σιγὴ διεδέχθη τὸν σημαντικὸν τοῦτον τοῦ Μασσανάσση λόγον, μετὰ μικρὸν δὲ στενάξας ἐκ ψυχῆς ἔδωκεν αὐτῇ δηλητήριον. Ἡ δὲ οὔτε ὑπ' ὀλοφυρμῶν κατελήφθη, οὐδ' ἐστέναξεν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς γενναιότητος εἶπεν·

— Ἐὰν τοῦτο, ὦ ἄνερ, σοὶ φαίνεται καλόν, καὶ ἐγὼ πείθομαι, διότι τῆς ψυχῆς μου ἐκτὸς σοῦ οὐδεὶς ἄλλος θὰ γείνῃ κύριος. Ἐὰν δὲ ὁ Σκιπίων θέλει τὸ σῶμά μου, ἂς λάβῃ αὐτὸ νεκρόν.

Καὶ οὕτως ἀπέθανε.

Τί νὰ θαυμάσῃ τις ἀπέναντι τῆς τοιαύτης αὐταπαρνησίας τῆς δυστυχοῦς ταύτης καὶ φιλοπάτριδος βασιλίδος ; Τὴν πίστιν, τὴν φιλοπατρίαν, ἢ τὸ φιλόσοφον καὶ ὅλως ἀπέριττον τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ; Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἀπὸ τῆς δουλείας εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὸν θάνατον, ὃν προὐτίμησε τῆς αἰσχρᾶς ἀτιμίας τῶν Ρωμαίων. Ἰδοὺ χαρακτὴρ, πρὸ τοῦ ὁποίου καὶ οἱ Ρωμαῖοι αὐτοὶ δὲν ὤκνησαν νὰ ὁμολογήσωσι τὴν σμικρότητα αὐτῶν. Ἔξωθεν τῶν ἀνακτόρων οἱ Ρωμαῖοι ἀξιωματικοὶ περιμένοντες ἀπηύδησαν· ἤδη συνεπλάκησαν πρὸς τοὺς φύλακας ζητοῦντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτά. Ὁ θόρυβος ἀφύπνισε τὸν ἐν ὀνείροις πλανώμενον Μασσανάσσην, ὅστις σπεύσας πρὸς τὴν εἴσοδον τῶν ἀνακτόρων ὠδήγησεν αὐτοὺς πρὸ τῆς ἐκτάδην κειμένης νεκρᾶς εἰπών:

— Λάβετε αὐτὴν καὶ ὡδηγήσατε πρὸς τὸν Ὕπατον ὑμῶν.

Οἱ Ρωμαῖοι θαυμάσαντες τόν τε Μασσανάσσην καὶ τὴν Σοφωνίδα ἀπῆλθον παρὰ τῷ Σκιπίωνι, πρὸς ὃν ἀνέφερον πανθ' ὅσα εἶδον καὶ ἤκουσαν, ἐμβάλλοντες αὐτῷ καὶ θαυμασμὸν καὶ ἀπορίαν ἐπὶ τῷ ἀπροόπτῳ συμβάντι.

Τὴν ἐπαύριον νεκρός τις ὡδηγεῖτο εἰς τὸν τάφον ἐν μουσικαῖς συμφωνίαις καὶ ὀργάνοις κατὰ τὰ ἔθιμα τῶν Νομάδων τῆς ἐποχῆς, παρακολουθούντων πάντων τῶν ἐν τέλει Ρωμαίων, τοῦ Σύφακος καὶ τοῦ Μασσανάσση. Ὁ νεκρὸς οὗτος ἦν ὁ τῆς βασιλίσσης Σοφωνίδος, ἥτινος τοσοῦτο τραγικῶς κατεστράφη ὁ βίος. Μέχρι τῶν χρόνων Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, τοῦ κτίσαντος τὴν ἐν Νομαδικῇ Κωνσταντίνην, ἐσώζετο τύμβος τις θεωρούμενος ὡς τάφος τῆς Σοφωνίδος.

Ὁ Σκιπίων φοβούμενος μήπως ἀποστατήσῃ ὁ Μασσανάσσης ἐπαινέσας αὐτὸν διὰ τὴν γενναίαν πρᾶξιν, εἰς ἣν προέβη καὶ ὅτι *γυναικὸς ποθεινᾶς ἀπηλλάγη* ἐστεφάνωσε στεφάνῳ χρυσῷ καὶ ἐδωρήσατο πολλὰ κτήματα, ὧν ἀπήλαυε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, τῷ 149· ἀπέθανε δὲ ἐν ἡλικίᾳ ἐννενήκοντα ἐτῶν· ὁ δὲ Σύφαξ ἀπέθανε νοσῶν ἐν Ἰβηρίᾳ ὑπὸ τῆς ἄγαν λύπης.

Οὕτως ἐξέλιπον τρεῖς ἰσχυροὶ τῆς Νομαδικῆς χώρας παράγοντες. Οἱ Ρωμαῖοι ἤδη ἐλεύθεροι ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν ἀπομείναντες, κατέλαβον· ἅπασαν τὴν χώραν καὶ διαιρέσαντας αὐτὴν εἰς μικρὰς ἐπαρχίας ὑπὸ ἐπάρχους ὑπήγαγον αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Ρώμης. Sic transit....

Τὸ γενναῖον ἐκεῖνο καὶ ἱπποτικώτατον τῶν Νομάδων Λιβυκὸν ἔθνος, κατὰ φυσικὸν νόμον βασιλεύοντα ἀνέκαθεν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἀντιπαρῆλθεν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ μεγάλου θεάτρου, ὅπερ καλεῖται Κόσμος, καθὼς τόσα καὶ τόσα ἄλλα μεγάλα καὶ πεπολιτισμένα ἔθνη καὶ ὅμως παρέμεινε μέχρι σήμερον τὸ ὄνομα τῆς ἡρωΐδος ταύτης βασσιλίσσης γυναικὸς ἀθάνατον καὶ παραμενεῖ μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων. Ἡ Σοφωνὶς εἶνε σπάνιον ἐν τῇ ἱστορίᾳ παράδειγμα γυναικείας φιλοπατρίας καὶ τιμιότητος, ἀλλ' ἀκριβῶς καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐτιμήθη καὶ ἐδοξάσθη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, ἀπὸ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων μέχρι τῆς τελευταίας ἑκατονταετηρίδος. Ζωγράφοι καὶ γλύπται καὶ δραματικοὶ ποιηταὶ ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἐζωγράφισαν, ἔγλυψαν καὶ ἐποίησαν ἀριστουργήματα καλλιτεχνικὰ θαυμαζόμενα ὑπὸ πάντων.

Εἰς τὴν ἀνάλυσιν τινῶν τῶν καλλιτεχνημάτων τούτων, καὶ ἰδία τῶν τραγῳδιῶν ἐπειγόμενοι νὰ εἰσέλθωμεν, ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς Sophonisbe τοῦ Mairet, ἥτις ὀρθῶς πάνυ θεωρεῖται ὡς ἡ πρώτη κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης γραφεῖσα γαλλικὴ τραγῳδία. Ἀλλὰ πρὶν ἢ περὶ τοῦ ἀριστουργήματος τούτου λαλήσωμεν, δὲν εἶνε ἄσκοπον νὰ εἴπωμεν καί τινα περὶ τῶν πρὸ ταύτης γραφεισῶν *Σοφωνίδων* (τραγῳδιῶν) καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς δραματικῆς ποιήσεως κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ.

Εἶνε γνωστόν, γνωστότατον, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τρία ἔθνη κυρίως ἀνέπτυξαν τὴν Δραματικὴν ποίησιν, τὸ Ἑλληνικὸν ἐν τῇ ἀρχαιότητι διὰ τῶν τριῶν κορυφαίων τοῦ ὑψίστου Αἰσχύλου, τοῦ χαριεστάτου Σοφοκλέους καὶ τοῦ ἀρίστου ψυχολόγου Εὐριπίδου, τοῦ Ἀριστοφάνους, τοῦ Μενάνδρου, τοῦ Φιλήμονος καὶ τῶν ἄλλων, τὸ Ἰσπανικὸν διὰ τοῦ δημιουργοῦ τοῦ νεωτέρου Δράματος Κιλδερῶνος, τοῦ Λόπε-δὲ-Βέγα, τοῦ Λοπὲ-δὲ-Ρουέδα, τοῦ Μαρτινὲ-δὲ λὰ-Ρόζα, τοῦ Δὲ Ρόγιας, τοῦ Τιμονέδου κλπ. καὶ τὸ Ἀγγλικὸν διὰ τοῦ Σαικσπείρου, τοῦ Ἀδδισον, τοῦ Σουρθένου, τοῦ Οὐϊκερλέυ, τοῦ Κονγρήβου, τοῦ Θῶμσον κτλ. Ἀλλ' ἐν τοῖς εεωτάτοις χρόνοις καὶ οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Γερμανοὶ ἀνέπτυξαν ἔξοχον δρᾶμα, οἷον τὸ τοῦ Schiller τοῦ Goethe, τοῦ Lessing, τοῦ Κορνηλίου, τοῦ Ρακίνα, τοῦ Βολταίρου καὶ λοιπῶν, παραλλήλως τῶν ὁποίων ἐβάδισαν καὶ τινες Ἰταλοὶ δραματικοὶ ποιηταί, γράψαντες δραματικὰ ἀριστουργήματα, οἷοί εἰσιν ὁ Πολεντάνης, ὁ Πολιτιένος, ὁ Ρουτσελάης, ὁ Τορέλλης, ὁ Τορκουάτος Τάσσος, ὁ Κάρολος Γότσης, ὁ Ἀβελλώνης, ὁ Βίκτωρ Ἀλφιέρης, ὁ Βικέντιος Λιόντης κτλ.

Τὸ νεώτερον δρᾶμα κυρίως μετὰ τοὺς χρόνους τῶν Σταυροφοριῶν ἀρξάμενον ἀνεπτύχθη διὰ τῶν αἰώνων καὶ ἐτελειοποιήθη ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις εἰς εἶδος αὐτοτελὲς καὶ ἔξοχον, οἷον βλέπομεν αὐτὸ σήμερον· ἂν δὲ ἐξαιρέσωμεν τὰ συνήθη τὴν σήμερον *οἰκογενειακὰ ἢ κοινωνικὰ* λεγόμενα δράματα, πάντα σχεδὸν τὰ ἀρχαιότερά πως ἦσαν ἱστορικὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἰδίως καὶ Ρωμαϊκῆς ἀρχαιότητος εἰλημμένα, ἔνια δὲ καὶ ἐκ τῆς Γραφῆς αὐτῆς. Οὐδὲν μέγα γεγονός, οὐδεμία μεγίστη τῆς ἀρχαιότητος προσωπικότης ἔμεινεν ἀδραματοποίητος,

La docte antiquité fut toujours vénérable·

ἱστορικὰ πρόσωπα ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν εἰσὶν οἱ τίτλοι τῶν πλείστων τραγῳδιῶν τῶν μεγάλων τοῦ νεωτέρου Δράματος ποιητῶν.

Τὴν *Σοφωνίδα* λοιπόν, τὴν τοσοῦτον τραγικῶς τὸν βίον καταστρέψασαν, ἔπρεπε νὰ ἀφήσωσιν ἀδραματοποίητον ; μὴ δὲν ἔφερεν ἐν ἑαυτῇ πάντα τὰ στοιχεῖα ἐπιτυχοῦς τραγῳδίας ἐν ταῖς χερσὶ δοκίμου ποιητοῦ ;

Ἡ *Σοφωνίς*, τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ Βονεβέντου Georgio Trissino εἰς τραγῳδίαν μεταποιηθεῖσα περὶ τὸ 1524 μ. Χ. ἐδιδάχθη μεγαλοπρεπῶς ἐν τῷ Θεάτρῳ τῆς Vicenza, παρόντων ἁπάντων τῶν συγχρόνων τῆς Ἰταλίας ποιητῶν. Τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς, ὥστε μετά τινα ἔτη μετεφράσθη καὶ εἰς τὸ Γαλλικὸν ἰδίωμα ὑπό τινος Mélin de Saint Gelais (1559) λίαν ἀφιλοκάλως καὶ ἀνεπιτυχῶς αὐτὴν μεθερμηνεύσαντος καὶ ὡς ἐκ τούτου λίαν καταγελασθέντος καὶ μυκτηρισθέντος ὑπὸ τῶν συγχρόνων λογίων· Τρίτος γράψας *Σοφωνίδα* ἔρχεται ὁ γάλλος ποιητὴς Claude Mermet (1583). Τέταρτος ὁ Antoine de Mont-Chretien (1596). Πέμπτος ὁ Nicolas de Montreux (1601). Ἕκτος ὁ πρῶτος ἱδρυτὴς τοῦ κυρίως γαλλικοῦ θεάτρου Mairet (1629), ὁ γράψας τὴν λαμπρὰν τραγῳδίαν Sophonisbe, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐν τοῖς ἑπομένοις ποιησόμεθα ἰδιαιτέρως λόγον. Ἕβδομος ὁ Pierre Corneille (1664), ὁ μέγας τῆς Γαλλίας δραματικὸς ποιητής, περὶ τῆς *Σοφωνίδος* τοῦ ὁποίου κατωτέρω ἰδιαιτέρα γενήσεται μνεία ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν τοῦ Mairet. Ὄγδοος ὁ Lagrange Chanelle (1716). Ἔννατος ὁ Voltaire ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Lantin (1769) καὶ δέκατος καὶ τελευταῖος ὁ Ἄγγλος δραματικὸς ποιητὴς James Thomson (1739).

Ὁ Mairet γράψας τὴν ἑαυτοῦ *Σοφωνίδα* κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς τῶν λαῶν ἀμίλλης καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ καὶ ὑποθεὶς ὡς βάσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ τοὺς Ἀριστοτελικοὺς κανόνας, ἤτοι τὴν ἑνότητα τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου καὶ τῆς δράσεως, ἔδειξεν ὅτι ἡ δραματικὴ ποίησις δὲν ἦτο δένδρον θάλλον μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τῷ κλίματι τῆς Γαλλίας ἠδύνατο νὰ μεταφυτευθῇ, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ, ὥστε οἱ Γάλλοι νὰ καυχῶνται ἐπὶ τῇ δραματικῇ ποιήσει, ὅπως οἱ Ἄγγλοι ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καὶ οἱ Ἰταλοὶ ἐπὶ μουσικῇ.

Τὸ ἔργον τοῦ Mairet ἐποιήθη, ὡς ἄνω εἴπομεν, τῷ 1629 ἤτοι 115 μετὰ τὸ τοῦ Tissino καὶ ἐδιδάχθη λίαν ἐπιτυχῶς τῷ 1633 ἐν Παρισίοις, παρόντος καὶ τοῦ βασιλέως· τοσαύτη δ' ἦν ἡ ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς *Σοφωνίδος* ἐντύπωσις καὶ τοσοῦτος ὁ

ἐνθουσιασμὸς τῶν φίλων του καὶ ἰδίως τοῦ Κορνηλίου, ὥστε ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ γράψῃ *Σοφωνίδα*, ἀλλ' ἀπέτυχεν οἰκτρῶς τοσοῦτον, ὅσον ἐπέτυχεν ἐν τῷ *Cid*, ἐν τοῖς *Ὀρατίοις*, ἐν τῷ *Κίνᾳ*. Ἵνα δὲ κατανοήσωμεν τὴν διαφορὰν τῶν δύο *Σοφωνίδων*, τοὐτέστι τῆς τοῦ Mairet καὶ τῆς τοῦ Κορνηλίου, παρατίθεμεν ἐνταῦθα σύντομον περίληψιν αὐτῶν συγκρίνοντες τὴν πρώτην πρὸς τὴν δευτέραν καὶ ἀποδεικνύοντες τὰς ἀρετὰς τῆς μὲν καὶ τὰ μειονεκτήματα τῆς ἑτέρας.

* * *

ΣΟΦΩΝΙΣ ΜΑΙΡΕ. Πράξεις πέντε. Ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Κίρτῃ τῷ 202 π. Χ. Σύφαξ ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν Νουμιδίᾳ Μασσεσυλίων ἠγάπησε καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Σοφωνίδα, οὖσαν μεμνηστευμένην τῷ ἐν Ἰβηρίᾳ ἀπόντι Μασσανάσσῃ, ἑτέρῳ Νομάδι βασιλεῖ τῶν Μασσυλίων. Εὑρισκόμεθα ἐν τοῖς χρόνοις τῶν Καρχηδονικῶν πολέμων. Ἐν τινι μάχῃ τῶν Ρωμαίων, ἐχόντων σύμμαχον καὶ τὸν Μασσανάσσην, καὶ τῶν Καρχηδονίων, εὑρέθη ἐπιστολὴ αὐτόγραφος τῆς Σοφωνίδος πρὸς τὸν Μασσανάσσην· ἡ ἐπιστολὴ περιέρχεται εἰς χεῖρας τοῦ Σύφακος, ὅστις ὀργιζόμενος δικαίως ἐξυβρίζει τὴν Σοφωνίδα. Συνάπτεται μάχη καὶ ἡττᾶται δὶς ὁ Σύφαξ, πληγωθεὶς δὲ ἀποθνήσκει. Ὁ νικητὴς Μασσανάσσης ἀποστέλλει τὸν Ἄκτορα ὑπασπιστὴν τῆς Σοφωνίδος, ζητῶν νὰ ἴδῃ τὴν κυρίαν αὐτοῦ, συνάμα δὲ διατάσσει, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐν τῇ Κίρτῃ πολιτῶν πάθῃ τι. Ἡ Σοφωνὶς τὸ κατ' ἀρχὰς ἀμφιταλαντεύεται μεταξὺ φόβου καὶ ἔρωτος· νικᾷ ὁ ἔρως καὶ παρουσιάζεται γονυπετὴς πρὸ τοῦ νικητοῦ. Ὁ Μασσανάσσης ἀνεγείρει ἐναγκαλιζόμενος τὴν ἀρχαίαν μνηστὴν καὶ ὑπόσχεται αὐτῇ, ὅτι δὲν θὰ παραδώσῃ αὐτὴν τοῖς Ρωμαίοις, τοῖς ζητοῦσιν νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτὴν ἐν θριάμβῳ εἰς Ρώμην. Καὶ ἀποστέλλει αὐτὴν εἰς Κίρτην ἀσφαλῶς. Οἱ Ρωμαῖοι Σκιπίων καὶ Λαίλιος μανθάνουσι τὴν ἀπολυταρχικὴν ταύτην διαγωγὴν τοῦ Μασσανάσση καὶ ζητοῦσι νὰ λάβωσιν αὐτὴν ὑφ' ἑαυτούς· μάλιστα δὲ ὁ Σκιπίων διὰ σύζυγον κατά τινα ὑπόσχεσιν τοῦ Μασσανάσση. Ἡ ῥῆξις ἐπῆλθε τελεία. Ὁ Νομὰς ἡγεμὼν ἀρνεῖται νὰ παραδώσῃ αὐτὴν καὶ ἑτοιμάζεται νὰ πολεμήσῃ ἔστω καὶ κατὰ τῶν τέως φίλων του Ρωμαίων. Ἀλλ' οὗτοι δόλιοι συνέλαβον αὐτὸν καὶ ἀπάτῃ ἐγκαθειργνύουσιν. Ὁ ἔρως ἐκόχλαζεν εἰς τὰ στήθη αὐτοῦ καὶ παρακαλέσας ἔτυχεν ἀδείας παρὰ τοῦ Σκιπίωνος νὰ ἴδῃ τὸ ὕστατον τὴν Σοφωνίδα. Ὑπὸ συνοδείαν ἀποστέλλεται εἰς Κίρτην· διηγεῖται τῇ συζύγῳ αὐτοῦ τὰ πάντα, ἐγχειρίζει αὐτῇ ξιφίδιον, ὅπερ ἡ φιλόπατρις καὶ φιλοσύζυγος Σοφωνὶς ἐμπήγνυσιν εἰς τὸ στῆθος αὐτῆς, συνάμα δὲ καὶ ὁ Μασσανάσσης λαμβάνει δόσιν δηλητηρίου ἐν τῇ φυλακῇ. Ὁ Σκιπίων ἀπεφάσισε τὴν ἐν θριάμβῳ μεταγωγὴν αὐτῶν ἐκ Νομαδικῆς εἰς Ρώμην. Ὁ Μασσανάσσης διατάσσεται νὰ ὁδηγήσῃ πρὸς αὐτὸν τὴν Σοφωνίδα. Ὄπισθεν παραπετάσματος φαίνεται τὸ πτῶμα τῆς ὡραίας Καρχηδονίας φέρον ἔτι τὸ ἐγχειρίδιον ἐπὶ τοῦ στήθους. Ἐξαλλος ὁ Σκιπίων ζητεῖ παρὰ τοῦ Μασσανάσση τὸν λόγον τῆς πράξεως αὐτοῦ, ὁ Νομὰς ἀπαντᾷ ἀγερώχως, ὅτι καὶ αὐτὸς ἔλαβε δόσιν δηλητηρίου καὶ ἀπάσας τὸ ἐγχειρίδιον τὸ θὲν τέρμα τῇ Σοφωνίδι, διαπερᾷ δι' αὐτοῦ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ πίπτει μετὰ πτωματικοῦ ψόφου. Οἱ πάντες ἔντρομοι ἐπὶ τοῖς ἀπροόπτοις συμβᾶσι θαυμάζουσι τὴν γενναιότητα καὶ τὴν τιμὴν τῶν Νομάδων, ὁ δὲ Σκιπίων διατάσσει νὰ ἀνεγείρωσιν αὐτοῖς Μαυσωλεῖα περικαλλῆ, ἰδίοις ἀναλώμασι.

* * *

ΣΟΦΩΝΙΣ ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ. Πράξεις πέντε. Ἡ σκηνὴ ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τραγῳδίᾳ. Ὁ ποιητὴς τοῦ Cid καὶ τοῦ Κίνα τίθησιν ἀντ' ἔχθρας καὶ μίσους τοῦ Σύφακος πρὸς τοὺς Ρωμαίους, αἴτησιν εἰρήνης καὶ λύτην μεγίστην ἐπὶ τῇ μεταστάσει αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ρωμαϊκῶν λεγεώνων, κυρίαν δ' αἰτίαν τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ θεωρεῖ τὴν σύζυγον Σοφωνίδα τὴν μεταπείσασαν αὐτόν· παρὰ τῷ Μαιρὲ ὁ Σύφαξ ἐστὶν ἔμπλεως ἀσπόνδου μίσους κατὰ τῶν Ρωμαίων, παρὰ τῷ Κορνηλίῳ ἱκετευτικὸς καὶ ταπεινὸς πρὸ αὐτῶν, ἐκεῖ ζηλότυπος, ἐνταῦθα ἐρωτύλος. Ἐν γένει δ' ἐν τῇ πρώτῃ πράξει οὐδὲν ἄξιον λόγου ἀπαντᾷ· βρίθει δὲ διαλόγων παραπληρωματικῶν, ἐξ ἐκείνων, ἐφ' οἷς ἐνασμενίζεται καὶ νῦν εἰσέτι τὸ γαλλικὸν θέατρον. Ἐνταῦθα παρίσταται καὶ τρίτον πρόσωπον, ἡ αἰχμάλωτος τῆς Γεουλίας βασίλισσα Ἐρύζη, πρώην ἐρωμένη τοῦ Μασσανάσση καὶ τοῦ Σύφακος. Ἰδοὺ ἡ πρώτη πρᾶξις οὐδὲν τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ τοσοῦτον τοὺς θεατὰς συγκινεῖ, ἐνέχουσα.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει ἡ Ἐρύζη μαθοῦσα τὴν ἧτταν τοῦ Σύφακος καὶ τῆς Σοφωνίδος χαιρεκακεῖ ἐπὶ τῇ καταστροφῇ αὐτῶν καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ τῇ τῆς Σοφωνίδος. Ὁ πρώην ἐραστὴς καὶ ἤδη νικητὴς Μασσανάσσης, ἰδὼν αὐτὴν ἀναμιμνήσκεται παλαιῶν εὐτυχῶν ἡμερῶν καὶ ἐκφράζει τὸν ἔρωτα τῆς καρδίας του, ὅτε διακόπτει αὐτοὺς ἡ εἰσελθοῦσα ὡραία, πλὴν αἰχμάλωτος Σοφωνίς, ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ὁποίας αἰσθάνεται ἐν ἑαυτῷ διαγεόμενον ἐρωτικὸν ῥεῦμα καὶ στέργει εἰς τὸν ἔρωτα καὶ αὐτῆς !

Ἡ τρίτη πρᾶξις παρίστησι τὸν Μασσανάσσην κλίνοντα μᾶλλον πρὸς τὴν Σοφωνίδα ἢ πρὸς τὴν Ἐρύζην, ἧς τῶν θελγήτρων ἐπλήσθη ὑπερκόρως. Πλὴν ἡ Σοφωνὶς φοβουμένη μὴ ὁ ἐγκάθειρκτος Σύφαξ ἐξεγείρει τοὺς Ρωμαίους ἐναντίον τοῦ Μασσανάσση, συμβουλεύει αὐτῷ νὰ προλάβῃ, εἰ δυνατόν, τὰ πάντα. Ἐν τούτοις ὁ Λαίλιος στέλλει τὸν Σύφακα ὑπὸ φυλακὴν πρὸς τὴν Σοφωνίδα, ἥτις ὁμολογεῖ μὲν ὅτι προτιμᾷ τὸν Μασσανάσσην, ἀλλὰ πράττει τοῦτο φοβουμένη τὸν θρίαμβον τῶν Ρωμαίων καὶ ὅτι εἶνε ἑτοίμη νὰ παραιτηθῇ αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἂν περιπτώσει κατορθώσῃ ὁ Σύφαξ ὥστε νὰ μὴ κοσμήσῃ τὸν Ρωμαϊκὸν θρίαμβον συρομένη ἀλισσίδετος ὄπισθεν τοῦ ἅρματος.

Ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει ὁ Κορνήλιος διδάσκει ὅτι ὁ Λαίλιος κατὰ διαταγὴν τοῦ Σκιπίωνος ἀπαλλάσσει τῶν δεσμῶν τὸν Σύφακα, ὅστις διηγεῖται πῶς ἐχθρὸς ὢν τῶν Ρωμαίων ἐγένετο σύμμαχος αὐτῶν καὶ πῶς πάλιν κατὰ παρακίνησιν τῆς συζύγου αὐτοῦ Σοφωνίδος, Καρχηδονίας οὔσης, ἐπολέμησε κατ' αὐτῶν καὶ συμβουλεύει τοὺς Ρωμαίους νὰ φυλάττωνται τὴν Σοφωνίδα μὴ τυχὸν μεταπείσῃ καὶ τὸν Μασσανάσσην. Προσκαλεῖται ὁ Μασσανάσσης καὶ διατάττεται νὰ δώσῃ τὴν Σοφωνίδα τῷ Σύφακι, ἀλλ' οὗτος ἀρνεῖται λέγων ὅτι εἶνε ἕτοιμος νὰ παρακολουθήσῃ εἰς Ρώμην μετ' αὐτῆς τὸν Ρωμαϊκὸν θρίαμβον. Ἐπίσης καὶ ἡ Σοφωνὶς ὁμιλεῖ περιφρονητικῶς περὶ Ρωμαίων, ὅτε ὁ Μασσανάσσης ὁδηγεῖται παρὰ τῷ Σκιπίωνι δέσμιος.

Ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ τελευταίᾳ πράξει ὁ Μασσανάσσης ἀποστέλλει διὰ τοῦ Μεζετούλλου ἐπιστολὴν καὶ δηλητήριον πρὸς τὴν Σοφωνίδα. Αὕτη ζητεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτῷ ἐν θριάμβῳ εἰς Ρώμην, ἀλλ' ἐπὶ τέλους μετανοεῖ καὶ πίνει τὸ δραστήριον δηλητήριον καὶ ἀποθνήσκει ἀφήσασα τὸ στάδιον ἐλεύθερον τῷ Μασσανάσσῃ καὶ τῇ Ἐρύζῃ, ἣν ἐπὶ τέλους καὶ ἐνυμφεύθη.

Τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς τραγῳδίας τοῦ κλασικοῦ Κορνηλίου, ὅπερ, ὡς οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται εἶδον ὑπολείπεται πολὺ τῆς τοῦ Mairet, ἥτις ἐπαξίως θεωρεῖται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἀρίστη ἐνταῦτῷ τραγῳδία τῆς Γαλλικῆς γραμματείας.

Καὶ ὁ μὲν Mairet τοῖς κανόσι τῆς τέχνης ἑπόμενος φονεύει ἐπὶ σκηνῆς τρία πρωταγωνιστοῦντα πρόσωπα: τὸν Σύφακα, τὴν Σοφωνίδα καὶ τὸν Μασσανάσσην, ὁ δὲ Κορνήλιος μόνον τὴν Σοφωνίδα καὶ διαφόρως ἴσως ὀρθότερον· διότι ἐνῷ παρὰ τῷ πρώτῳ ὁ θάνατος τῆς Σοφωνίδος γίνεται διὰ ξιφιδίου, παρὰ τῷ δευτέρῳ, κατὰ τὰς παραδόσεις, γίνεται διὰ δηλητηρίου, ἀλλ' ἡ τοιαύτη διαφορὰ τῶν μέσων τοῦ θανάτου τῆς Σοφωνίδος δὲν ἔχει οὐδένα λόγον αὐξήσεως ἢ μειώσεως τῶν ποιητικῶν ἀρετῶν τοῦ Δραματογράφου· διότι καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τραγικοῖς, τῷ Αἰσχύλῳ, τῷ Σοφοκλεῖ καὶ τῷ Εὐριπίδῃ ὁ θάνατος τῆς Κληταιμνήστρας ὑπὸ τοῦ Ὀρέστου γίνεται διαφόρως, ὅπερ ἐγένετο καὶ παρ' ἄλλοις μεταγενεστέροις, γράψασι παρομοίας τραγῳδίας. Ἐκ τῶν ἄλλων γραψάντων *Σοφωνίδα* ὁ Giorgio Trissino καὶ ὁ Antoine de Mont-Chretiên οὐδένα τῶν ἡρώων των τραγῳδιῶν αὐτῶν φονεύουσιν, ἀλλὰ τοὺς πάντας ζῶντας ἀφίνουσι παραβαίνοντες οὕτως ἕνα τῶν πρωτίστων τῆς τραγικῆς τέχνης κανόνων, οὓς προὔπέθεσαν οἱ ἄριστοι τῶν τραγικῶν ποιητῶν.

* * *

Τοιαύτην καὶ τηλικαύτην γενομένην τὴν Σοφωνίδα, ἥτινος οὐδεμίαν γυναῖκα μᾶλλον φιλοπάτριδα ἔκ τε τοῦ ἀρχαιοτέρου καὶ νεωτέρου κόσμου παρουσίασαν ἠμὶν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα τυρβάζοντες, ἐκρίναμεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστριῶν ὡς παράδειγμα ἀπαράμιλλον τῆς γυναικείας ἰσχύος καὶ θελήσεως, ἐρειδόμενοι ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ λογίου :

Ce que la femme veut Dieu le veut.

ΤΡΥΦΩΝ Ε. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

ΠΑΡΑΠΟΝΟΝ ΡΟΔΟΥ

Ἀπ' τὰ φύλλα, σκεπασμένο, τριανταφυλλιᾶς δροσάτης,
φουντωτῆς, μὲ γίλια κάλλη καὶ τριαντάφυλλα γεμάτης,
ἕνα ρόδο, ἀναστεράζει θλιβερά, μές' στὰ κλαδιά,
καὶ σκορπιέτ' ὁ στεναγμός του, σὲ ὡραία μυρωδιά.

—

Εἶμαι ρόδο 'σὰν κ' ἐκεῖνα — μὲ παράπονο γεμᾶτο
ἔλεγε τ' ὡραῖο ρόδο — εἶμαι ρόδο μυρωδᾶτο,
ἔχω χάρι, νηότη, κάλλη, ὅπως ἔχουνε κ' ἐκεῖνα,
ποῦ 'περήφανα, ἀνοίγουν μές' 'στοῦ ἥλιου τὴν ἀκτῖνα.

Μέσα 'στὴ δροσιὰ τ' Ἀπρίλη, μιὰ ὡραία χαραυγή,
μ' ἔκαν' ἡ καλή μου μάνα, καὶ μ' ἀνάθρεψε ἡ γῆ·
εἶμαι ρόδο 'σὰν καὶ τ' ἄλλα, τίποτα δὲν μ' ἀπολείπει,
μά.... ὁ ἥλιος δὲν με βλέπει, καὶ μὲ 'μάρανε ἡ λύπη...

—

Κ' ἐμουρμούριζε τὸ ρόδο, θλιβερὰ μές' στὰ κλαδιά·
«ἥλιε, στρέψε, 'δὲς καὶ 'μένα, ἔχω νηότη, μυρωδιά....»
Μὰ ὁ ἥλιος δὲν τ' ἀκούει, καὶ τὸ ρόδο τὸ καϋμένο
μιὰν αὐγή, 'στὴ γῆ 'κυλίσθη, κίτρινο καὶ μαραμμένο....

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΥΡΙΑΚΟΣ

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η ΜΥΙΑ

Μακρὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ μονήρους ὁδοῦ τοῦ προαστείου ὑψοῦται μικρὸς οἰκίσκος. Πρὸ καιροῦ τῶν τοίχων του τὸ χρῶμα εἶχεν ὠχριάσῃ ἐκ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀνέμου, τὰ δὲ κατεστραμμένα φαιὰ παραθυρόφυλλα διὰ τῶν θλιβερῶν βλεμμάτων τῆς πτωχίας ἠτένιζον τοὺς διαβάτας. Ὁ μικροσκοπικὸς του πρόκηπος ἐπληροῦτο ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, ἀφοῦ φιλόπονος χεὶρ δὲν ηὐκαίρει νὰ τὸν καλλιεργήσῃ.

Εἰς τὸ ἰσόγειον κατῴκησε νεαρὸν ζεῦγος οὐδὲν ἄλλο ἔχον ἢ τὸν ἔρωτά του μόνον. Ἔμπειρος ἐπιχειρηματίας — καὶ ὅμως ἐπεχείρησε τὸ χείριστον ἐν τῷ κόσμῳ ἀπωθήσας τὴν χεῖρα τῆς πλουσίας θυγατρὸς τοῦ προϊσταμένου του καὶ νυμφευθεὶς ἐξ ἔρωτος πτωχὴν κόρην. Ἔκτοτε ἐχειροτέρευσεν ἡ θέσις του καὶ ἀπετύγχανεν εἰς ὅλα, τέλος ἀπεφάσισε νὰ δεχθῇ θέσιν ἐπιστάτου, δὲν γνωρίζω ποῦ, καὶ ἡ ἐργασία αὐτὴ τὸν ἐκράτει μακρὰν τῆς πτωχικῆς οἰκίας του ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν. Ἡ σύζυγός του, τὸν ἀνέμενε τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν οἶκον, ἀφοῦ καὶ αὐτὴ τὴν ἡμέραν ὅλην ἔρραπτεν ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν πλουσίων. Καὶ ἐὰν, ὅ,τι οἱ ἄνθρωποι καλοῦσιν εὐτυχίαν, δὲν τοὺς περιεστοίχιζεν, συνεμερίζοντο ἐν τούτοις κατὰ τὰς ὥρας τῆς συνδιαμονῆς των ἕτερόν τι, ὡραιότερον, τὴν χαρὰν διὰ τὸ θυγάτριόν των, ὅπερ ἦτο ὁ μόνος σκοπὸς τῆς ζωῆς των καὶ ὑπὲρ οὗ ἐστεροῦντο, εἰργάζοντο, ὑπέφερον.

Τὴν ἡμέραν συνέπαιζεν ἡ μικρὰ Ἕλλη μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς πτωχῆς ἐργάτιδος, ἥτις κατῴκει εἰς τὸ ἄνω πάτωμα καὶ ἥτις ἐπέστρεφε τὴν μεσημβρίαν εἰς τὴν οἰκίαν της, ὅπως ἴδῃ τὴν μικράν. Ὁ Ἀνδρέας ἦτο κατά τι μεγαλείτερος τῆς Ἕλλης καὶ ηὔξανον καὶ τὰ δύο ὡς ἀδελφοί. Περιήρχοντο ὁμοῦ τὸν μικρὸν πρόκηπον, ὅστις ἐφαίνετο εἰς τὴν μικράν των φαντασίαν ὡς ἀπέραντος ἔκτασις, ἐσύναζον τὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ διεσκορπισμένα ἀνθύλλια, ἐδίωκον τὰς ψυχὰς καὶ συνέπαιζον μὲ τὴν γαλῆν τῆς γειτονίσσης.

Οὕτω διήρχοντο τὸ θέρος.

Ὅτε ὅμως ὁ χειμὼν ἐπλησίασε, σπανιώτερον προσήρχετο τὸ γατίδιον, αἱ πολύχρωμοι ψυχαὶ ἀπέπτησαν, οὐδὲν παρεῖχε σημεῖα ζωῆς, πέριξ δὲ τοιαύτη φοβερὰ σιγὴ ἐβασίλευεν, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι ἀκούουν καὶ αὐτὴν τὴν ἀθόρυβον τῶν λευκῶν νιφάδων πτῶσιν.

Τὰ παιδία τότε ἐκάθηντο λυπημένα, ἐθεώρουν διὰ τῶν θαμβῶν ὑέλων τῶν παραθύρων καὶ ἀνεπόλουν τὰς ἐαρινὰς ἡμέρας, ὅτε ἐν τῷ μικρῷ καθαρῷ δωματίῳ ἐδίωκον τὰς μυίας, αἱ ὁποῖαι τόσον ἐπείραζον τὴν μητέρα τῆς Ἕλλης.

Τώρα οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀπροσκλήτων αὐτῶν ξένων φεύγων τὴν κονιορτώδη ὁδὸν εἰσήρχετο εἰς τὸ δωμάτιον καὶ σχεδὸν ἔπαυσεν ὁ βόμβος τῶν μικρῶν αὐτῶν δαιμόνων.

* * *

Ἡμέραν τινὰ ἡ Ἕλλη ἐξέβαλε φωνὴν χαρᾶς, ὁ Ἀνδρέας ἔσπευσε, καὶ τὰ παιδία παρετήρουν ἔκπληκτα μικρὰν μυῖαν μόνην διασωθεῖσαν ἐκ τοῦ χειμερινοῦ ψύχους. Δὲν ἐσκέφθησαν νὰ τὴν φονεύσωσιν, ἔμειναν μάλιστα ἥσυχα ἕως ὅτου βραδέως κινοῦν τὰ πτερύγιά του τὸ εὔθρυπτον ὃν ἤρχισε νὰ σύρεται κατὰ μῆκος ἐπὶ τῶν ψυχρῶν ὑέλων τοῦ παραθύρου. Ὅταν ὅμως ἐκάθησε τὸ μικρὸν ζωύφιον καὶ ἐφάνη ὅτι θὰ ἐπάγωνεν ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ κρυστάλλου, ἡ Ἕλλη τὸ συνέλαβεν ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ διὰ τῶν δακτύλων, τὸ ἐθέρμανε διὰ τῆς θερμῆς ἀναπνοῆς τοῦ στόματός της καὶ ἔκραξεν ἐκ χαρᾶς, ὅτε τὸ εἶδε κινοῦν ἀσθενῶς τὰ πτερύγιά του καὶ ἐκβάλλον ἀδύνατον βόμβον.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας αὐτῆς δὲν ἔχασε τὴν μυῖαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της καὶ ἐφρόντιζε δι' αὐτὴν ὡς ἂν ἦτο ἔκτακτόν τι ἀγαθόν.

Μετὰ μικρὸν ὁ Ἀνδρέας ἐστάλη εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἡ Ἕλλη ἔμεινε μόνη μετὰ τῆς μοναδικῆς συμπαικτρίας της, ἥτις προὐξένει εἰς αὐτὴν περισσότεραν χαρὰν ἢ ὅλα τὰ παίγνια τῶν πλουσιοπαίδων, τὰ ὁποῖα πολλάκις εἶδεν τὰς εἰς προθήκας τῶν καταστημάτων καὶ ἐξ ὧν οὐδέποτε εἶχεν ἀπολαύσῃ τι.

Ἑσπέραν τινὰ — μικρὸν πρὸ τῶν Χριστουγέννων — ὁ πατὴρ ἐπέστρεψε βραδύτερον τοῦ συνήθους. Αἱ ἄλλοτε ὠχραὶ ἐκ τῶν φροντίδων καὶ τῆς λύπης παρειαί του εἶχον ἐλαφρῶς χρωματισθῆ, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἔλαμπον ἐξ ἀνεκφράστου χαρᾶς. Ἡ σύζυγός του μετὰ τόσης λύπης ἀναμείνασα τὴν ἐπιστροφήν του, τὸν ἐθεώρει ἔκπληκτος, ἀλλὰ πρὶν προφθάσῃ νὰ τῷ ἀποτείνῃ μίαν ἐρώτησιν, ἐρρίφθη οὗτος εἰς τὸν τράχηλόν της καὶ διὰ συγκεκινημένης, φωνῆς διακοπτομένης ὑπὸ δακρύων χαρᾶς, τῇ εἶπεν:

— Ἄννα, ἐσώθημεν, εὐμεθα πλούσιοι, εὐτυχεῖς μετ' ὀλίγας ἡμέρας· καὶ τὸ νέον ἔτος ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ σπίτι τοῦ θείου.

Διὰ συγκεκομμένων λέξεων διηγήθη πῶς ὁ θεῖος, ὅστις ἀπὸ τοῦ γάμου του ἀπεμακρύνθη αὐτοῦ ἕνεκεν ἀφορμῶν ἀνεκπανορθώτων καὶ τὸν ἐγκατέλειψεν, ἐνῷ εἶχε τόσην ἀνάγκην καὶ εὑρίσκετο ἐν μέσῳ τόσης ἀθλιότητος, ἤλλαξε γνώμην· ἤδη δὲ ἠκύρωσε τὴν πρώτην διαθήκην καὶ τὸν κατέστησε γενικὸν κληρονόμον τῆς περιουσίας του ὅλης, τοῦ λαμπροῦ οἴκου του καὶ τῶν μεγάλων του ὑποθέσεων. Ἡ μικρὰ Ἕλλη εἶδε τὰ δάκρυα τοῦ πατρός, ἠσθάνθη τὴν χαρὰν τῆς μητρὸς, ἐνηγκαλίσθη καὶ κατεφιλήθη ὑπ' ἀμφοτέρων, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ ἐννοήσῃ καλῶς τὴν ἀφορμήν. Οὐχ ἧττον ἡ συγκίνησις δὲν τῇ ἐπέτρεψε νὰ ἴδῃ τὴν μυῖάν της, κοιμωμένην πάντοτε, καὶ διὰ τοῦτο μόνον τὴν ὠνειρεύθη.

Τὴν ἐπαύριον, ἀφοῦ οἱ γονεῖς, βεβαιωθέντες καὶ ἐξασφαλίσαντες τὴν εὐτυχίαν των, ἀπῆλθον ἕκαστος πλήρης χαρᾶς εἰς τὴν συνήθη ἐργασίαν του, ἡ Ἕλλη ἀνεκοίνωσε τῷ Ἀνδρέᾳ, μόλις ἐπανελθόντι ἐκ τοῦ σχολείου, τὸ μέγα συμβάν:

— Τώρα πρέπει νἄλθῃς μαζῆ μας καὶ σύ, εἶπε, νὰ γείνῃς καὶ σὺ πλούσιος καὶ μεγάλος, νὰ γείνῃς πειὰ κύριος.

Ὁ πτωχὸς Ἀνδρέας ἀνεκίνησε μετὰ λύπης τὴν κεφαλήν.

— Μητερίτσα μου, ἐψιθύρισε σιγαλῶς, πρέπει νἄμαι μὲ τὴ μητερίτσα μου. Τὰ δάκρυα ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμούς του, ἐστράφη, ἵνα κρύψῃ αὐτά, καὶ ἀπῆλθ σπεύδων. Ἡ Ἕλλη τὸν ἠκολούθησε διὰ τοῦ βλέμματος ἐπ' ὀλίγον, ἐκστατική, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἡ μυῖα ἐσύριζε τόσον νοημόνως, ὥστε ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε φωνὴν ἐπιπλήξεως ἐν τῇ κεφαλῇ της. Ἐγέλασεν ἐπὶ τούτῳ, συνέλαβε διὰ ταχείας κινήσεως τὸ ἔντομον εἰς τὰς χεῖράς της καὶ τῷ εἶπε:

— Ἐσένα, θὰ σὲ πάρω μαζῆ μου θὰ σὲ βάλω σὲ χρυσὸ κλουβάκι καὶ θὰ σὲ ταΐζω κάθε 'μέρα, ζάχαρι καὶ μέλι!

Ἡ μυῖα ἐβόμβησεν ἰσχυρότερον ἢ πρίν, ὠλίσθησε βιαίως μέσῳ τῶν δακτύλων τῆς παιδὸς καὶ ἐπέταξε ἀνατινάξασα τὰ πτερύγια πρὸς τὸ παράθυρον, ζητοῦσα τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ἐλευθερίαν. Ἡ Ἕλλη ἐτίναξε τὴν ζανθοπλόκαμον κεφαλήν της θαυμάζουσα, ἀλλὰ δὲν προσεπάθησε νὰ συλλάβῃ καὶ πάλιν τὴν ἄπιστον. Καὶ ἐνῷ ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἐν κωμικῇ ἀληθῶς στάσει, παρετήρει μετὰ τοῦ βαθέος καὶ παιδικοῦ βλέμματός της τὸ ζωύφιον, ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος, ἐξ οὗ ὁ Ἀνδρέας ἀπῆλθε καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ διατί ἔρυγε κλαίων.

Ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον ἠδυνήθη ἡ Ἕλλη νὰ ἐνοήσῃ κατὰ πόσον ἤλλαξεν ἡ κοινωνική των θέσις. Ἡ ἁγία ἑσπέρα τῶν Χριστουγέννων ἔφθασεν καὶ οἱ γονεῖς της ἐκόσμησαν λαμπρὰν ἐλάτην ἐν τῷ δωματίῳ. Πρὸ τριῶν ἐτῶν δὲν εἶχε συμβῆ τοῦτο, καὶ δι' αὐτὸ τώρα τὰ πάλλοντα φῶτα, τὰ ἀσθενῶς λαμπυρίζοντα ἀντικείμενα, τὰ ἐπίχρυσα κάρυα καὶ τὰ στρεπτὰ λυχνεύματα ἐθάμβονον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἕλλης. Μόλις προσεῖχεν εἰς τὸν Ἀνδρέαν, ὅστις πλουσίως φιλοδωρηθείς, ἐκράτει τὴν χεῖρα τῆς πτωχῆς μητρός του, καὶ ἵστατο κατάμονος ἐντὸς τοῦ δωματίου· ἐμειδία μακαρίως, ἡσύχως καὶ συχνάκις ἐσπόγγιζε διὰ τῆς χειρὸς τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἀποδιώξῃ φανταστικὴν εἰκόνα.

Οἱ νῦν πλούσιοι γονεῖς τῆς Ἕλλης ἐκάθηντο ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ φαιοῦ σοφᾶ, μὲ τὰς χεῖρας συμπεπλεγμένας, ἐμψυχούμενοι ὑπὸ τῆς εὐφροσύνου χαρᾶς τῶν εὐτυχῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἐξάλλων κραυγῶν τῆς θυγατρός των. Βραδέως ἐσβέννυντο τὰ κηρία, ἐν ἀκόμῃ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ δένδρου διέχυνε θλιβερὸν φῶς. Ἡ μητέρα τῆς Ἕλλης θὰ ἤναπτε τὴν λυχνίαν, ὅτε αἴφνης τὸ κηρίον ἀνέλαμψε, μικρὸν μέλαν στίγμα γύρῳ πλανώμενον διῆλθε μέσῳ τοῦ φωτὸς πλησίον τῆς θρυαλλίδος καὶ ἠχηρὸς βόμβος, βαθμηδὸν θνήσκων, ἤχησεν ἐν τῷ δωματίῳ:

— Ἡ μυῖα, ἡ μυῖα ἀνέκραξεν ἡ Ἕλλη!

Καὶ τὸ μικρὸν ὃν ἔπεσε κάτω ἐπὶ τῆς τραπέζης μὲ κεκαυμένα τὰ πτερύγια, ἠγωνίσθη, ἐζήτησεν ὅπως πετάσῃ καὶ πάλιν... Ἡ κόρη ἐθεώρει συγκεκινημένη καὶ ἀναποράσιστος· ὁ Ἀνδρέας ὅμως, ἔσπευσεν, ἔλαβε τὸ ζωύφιον εἰς τὴν χεῖρά του, ἐρράντισε τὸ μικρὸν κεκαυμένον σῶμά του, καὶ προσεπάθει νὰ κρατήσῃ τὴν ἀπερχομένην ζωήν· ἀλλ' εἰς μάτην. Ἡ ἀσυνήθιστος, ζωηρὰ λάμψις, εἴλκυσε τὴν μυῖαν καὶ προσεφέρθη ὁλοκαύτωμα τῷ τελευταίῳ θνήσκοντι κηρίῳ.

— Ἀπέθανεν! εἶπεν ὁ Ἀνδρέας τεθλιμμένος καὶ ἔθηκε τὸ ζωηρὸν πτῶμα ἐντὸς τῆς χειρὸς τῆς κορασίδος. Ἡ Ἕλλη σχεδὸν ἐλησμόνησε τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ, τὴν ἄπλετον λάμψιν καὶ τὰ πλούσια δῶρα, καὶ ἠτένισε τὸν Ἀνδρέαν μετὰ τόσου ἀξιεράστου, βαθέος, εὐγνώμονος βλέμματος, οἷον σπανίως δύναταί τις νὰ ἀπαντήσῃ εἰς παιδικὰ ὄμματα. Ἡ συμπάθεια διὰ τὸ ἀγαπητόν της ὄν, ἔθιξεν ἀσυνειδήτως χορδήν τινα τῆς μικρᾶς της καρδίας. Ὅτε τὸ πρῶτον εἶδε τὸ ἔντομον ἐντὸς τῆς χειρός της ἠτένισε διαδοχικῶς τὸν παῖδα καὶ τὸ ζωύφιον· νῦν ἐννοήσασα τὴν ἀπώλειαν ἐκάθησε παρὰ τὴν τράπεζαν καὶ ὀλολύζουσα ἐστήριξεν ἐπὶ τῆς χειρὸς τὴν κεφαλήν. Ἡ μήτηρ εἰσῆλθε, καὶ σεβομένη τὴν ἀθῶαν λύπην τῆς παιδικῆς ἐκείνης ψυχῆς, ἐθώπευσε τρυφερῶς τοὺς μαλακοὺς πλοκάμους τοῦ θυγατρίου της, ἕως ὅτου ἔπαυσε νὰ κλαίῃ: Καὶ ὅπως εἶνε σύνηθες εἰς τὰ παιδία, λησμονήσασα ταχέως πᾶσαν λύπην κατέφαγε κλαυσιγελῶσα τὸ γλυκὺ τράγημα. Ἡ ἐργάτρια ἀπεχαιρέτησε τοὺς γονεῖς τῆς Ἕλλης θερμῶς εὐχαριστοῦσα, ἀλλ' ὁ μικρὸς Ἀνδρέας ὠφειλε νὰ μείνῃ ἀκόμη, ὅπως βοηθήσῃ τὴν Ἕλλην καὶ θάψωσι τὴν μυῖάν των. Ἐντὸς τῆς χλόης παρὰ τὴν ρίζαν ἐλάτης, ἔσκαψαν μικρὸν λάκκον καὶ κατέθηκαν ἐκεῖ μετὰ ἐπιβαλλούσης σοβαρότητος τὸ πτωχὸν θῦμα τοῦ φωτός.

* * *

Δώδεκα ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε. Ὁ Οὔγος Στοῦρτσερ ἦτο διευθυντὴς τοῦ πρώτου ἐμπορικοῦ τῆς πόλεως: Ἡ σύζυγός του δὲν ἀπήλαυσεν ἐπὶ πολὺ τὴν νέαν εὐτυχίαν: αἰφνιδίως καὶ ἀπροσδοκήτως προδότις ἀσθένεια τὴν ἀσήρπασεν ἐκ τοῦ μέσου τῶν νέων της ἐτῶν. Ἡ Ἕλλη ἀπέμεινε τὸ μονάκριβον τέκνον καὶ ηὔξανεν ὑπὸ τὰς τρυφερὰς φροντίδας τοῦ πατρὸς καὶ τὴν σκέπην γηραιοῦ συγγενοῦς. Κατέστη ἀνθηρὰ καὶ ὡραία νεᾶνις καὶ ἐπειδὴ ἦτο πλουσία, ὁ δὲ οἶκος τοῦ πατρός της περίβλεπτος καὶ φιλόξενος, δὲν ἔλειπον οἱ ὑποψήφιοι γαμβροί. Μέχρι τοῦδε ὅλους τοὺς ἠρνήθη, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἠγάπα τὸν εὔθυμον καὶ εὐχάριστον βίον, ὃν διῆγεν ἐν συναναστροφαῖς, ἐν χοροῖς καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὴν νεανικήν της ἐλευθερίαν· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἠγάπα τόσον τὸν πατέρα της, ὥστε δὲν ἤθελε νὰ χωρισθῇ αὐτοῦ. Συχνάκις ὅμως ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ λαμπρότητι, ἥτις τὴν περιέβαλλεν, ἐνεθυμεῖτο τὰ μακρὰν ἀφιπτάμενα παιδικά της ἔτη, καὶ τότε ἐνοσταλγεῖ· ὅλη ἡ νῦν ὕπαρξίς της τῇ ἐφαίνετο κενὴ καὶ μηδαμινή. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἀπέφευγε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ προάστειον καὶ νὰ διέλθῃ πρὸ τῆς μικρᾶς φαιᾶς οἰκίας, ἥτις πάντοτε ἵστατο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν. Ὁ πατήρ της τὴν ἠγόρασε, παρέσχε ἐλευθέραν κατοικίαν εἰς τὴν πτωχὴν ἐργάτιδα. Ἀλλ' ὅμως ἀφῆκε τὸν οἶκον εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν ὅπως, ὅταν τὸν βλέπῃ, ἀναμιμνήσκεται τῆς μεταβολῆς τῆς ἀνθρωπίνης τύχης καὶ μὴ ὑπερηφανεύηται διὰ τὰ πλούτη του.

Ὑπεστήριζε τὴν ἐργάτιδα αὐτήν, τὴν ἄλλοτε σύντροφον τῆς δυστυχίας του, ἔστειλε τὸν Ἀνδρέαν εἰς καλὸν σχολεῖον, ὅπως ἐκπαιδευθῇ καὶ ἐπεσκέπτετο πολλάκις τὴν μητέρα, ἥτις διὰ τῆς ἀσφαλοῦς ἐργασίας τῶν χειρῶν της ἐκέρδιζε τὸν ἐπαρκῆ ἄρτον.... Ὁ Ἀνδρέας ὅμως εἶχεν ἀπέλθῃ μακρὰν ἐν τῷ εὐρεῖ κόσμῳ· μετὰ τὴν πρώτην μετάληψιν δὲν ὑπέφερε πλέον τὸ σχολεῖον. Ἀν καὶ πάντοτε ἐπιμελὴς μαθητής, οὐχ' ἧττον δὲν ἠγάπα τὰ βιβλία, ὑπὸ παιδικῆς δὲ ἐπιθυμίας καταληφθεὶς σχεδὸν παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ κηδεμόνος καὶ τῆς μητρός του εἰσῆλθεν εἰς τὸ ναυτικόν. Βαθέως συνεκίνησε τὴν Ἕλλην ὁ αἰφνίδιος αὐτὸς ἀποχωρισμός, διότι ἡ συναναστροφὴ τῶν παίδων καὶ μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς τύχης δὲν ἔπαυσε. Συχνάκις ἀντήλασσον ἐπισκέψεις καὶ συνωμίλουν περὶ πάντων ὅσα ἐν τῷ σχολείῳ ἔμαθον καὶ συχνάκις ἐβοήθουν ἀλλήλους εἰς ὅ,τι ἦτο δυνατόν. Πρὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν ὁ Ἀνδρέας δὲν ἐπανεῖδε τὴν πατρίδα καὶ ἐνῷ ἐπιμελῶς ἔγραφε εἰς τὴν μητέρα του περὶ τῶν ταξειδίων του καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἐμπόρου, οὐχ' ἧττον σπανίως ἐμνημόνευον αὐτοῦ. Ἰδιαιτέρως καὶ ἡ Ἕλλη ἀπέφευγε νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά του.

Τελευταίως συνέδεσε νέαν γνωριμίαν μετὰ τοῦ νέου, ἀξιεράστου καὶ ὡραίου κόμητος φὸν Φέλσεν. Αὐτὸς τὴν ἐγνώρισεν εἰς ἕνα χορὸν καὶ τὴν ὡδήγησε κατόπιν εἰς τὴν οἰκίαν της. Ἡ λάμπουσα ὄψις του συνετέλει εἰς τὸ νὰ μεγαλύνηται ἡ ἐντύπωσις, ἣν ἐξ ἀρχῆς παρήγαγεν ἐπὶ τῆς κόρης. Ἠδύνατο βεβαίως νὰ νυμφευθῇ καλὸν καὶ πλούσιον ἄνδρα ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ κύκλου τοῦ πατρός της, ἀλλὰ νὰ γείνῃ κόμησσα ἦτον ὅλως διάφορον! Ἡ φήμη τοῦ ὀνόματος τὴν ἐκολάκευε, χωρὶς νὰ τὸ ὁμολογήσῃ, καὶ ἐνίσχυεν ἐπὶ πλέον τὴν συμπάθειαν, ἣν ἠσθάνθη διὰ τὸν ἀξιέραστον ὑποψήφιον. Ὁ πατὴρ καλῶς εἶχε διίδῃ τι συνέβαινεν ἐν τῇ Ἕλλῃ καὶ ἐπὶ τῆς ὄψεώς του ἄλλοτε ἐζωγραφεῖτο ἡ συγκατάθεσις καὶ ἄλλοτε ἡ ἄρνησις. Ἀφίνε τὴν ὑπόθεσιν νὰ διατρέξῃ τὸν ροῦν αὐτῆς, καὶ μὴ θέλων νὰ διαψεύσῃ τὰς ἐλπίδας τῆς θυγατρός του ἀνέμενε τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τῷ ἀνεκάλυπτε τὸ πᾶν καὶ θὰ τῷ ἐζήτει τὴν σύμβουλήν του. Ἡ Ἕλλη πάλιν δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ ἐκμυστηρευθῇ τὰ μυστικά της καὶ ἀνέμενεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸν κόμητα νὰ ὁμολογήσῃ αὐτὸς τὸν ἔρωτά του καὶ τῇ δώσῃ ἀφορμὴν νὰ ἐξηγηθῇ εἰς τὸν πατέρα της. Ἕως τότε δὲν ἐσκόπευε νὰ δώσῃ λόγον.

Γλυκεῖάν τινα ἐαρινὴν ἡμέραν, ὁπότε τὸ πράσινον δάπεδον προβάλλει τὰ πρῶτα νεοθαλῆ ἄνθη, μόνη ἔξω τῆς πόλεως ἐπεριπάτει καὶ τέλος κινουμένη ὑπὸ τοῦ ἐλαφροῦ ζεφύρου, ἐτράπη τὴν ὁδὸν τοῦ προαστείου, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ἀκριβῶς, ὅπου ἵστατο ἀκόμη ὁ οἶκος, ἐν ᾧ διῆλθε τὰ παιδικά της ἔτη. Πλησιάσασα τὸν τότε πρόκηπον ἀπέκοψεν ἐκ τῆς χλόης χιονῶδες λευκάνθεμον καὶ σταθεῖσα ἠρώτα τὸν ἁπλοῦν χρησμὸν ἀποφυλλίζουσα μετὰ τρεμόντων λευκῶν δακτύλων τὰ πολυάριθμα φύλλα του.

— Μ' ἀγαπᾷ — δὲν μ' ἀγαπᾷ.

Ἀνεπόλει τὸν κόμητα, ὅστις ὑπεσχέθη νὰ ἔλθῃ μετὰ μεσημβρίαν, ὅπως τῇ εἴπῃ μίαν μόνην λέξιν. Ἀποτόμως ἀπέσπα τὰ φύλλα· ὅταν ὅμως ἔφθασεν εἰς τὸ τέλος βραδέως, ρεμβάζουσα τὰ ἀπεφύλλιζεν ὡς εἰ ἐφοβεῖτο ν' ἀκούσῃ τὸν χρησμὸν τοῦ Μαντείου.

— Σ' ἀγαπᾷ, εἶπεν ἡ φωνὴ καὶ τοῦ τελευταίου λευκοῦ φύλλου. Ἡ Ἕλλη ἀπέρριψε τὸ ἐκφυλισθὲν ἄνθος, ἐπλατάγησε τὰς χεῖρας ἐκ χαρᾶς καὶ ἐφώναξεν ἀγαλλιῶσα:

— Μ' ἀγαπᾷ!

— Ἕλλη! ἐκραύγασε τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἰσχυρὰ ἀνδρικὴ φωνή, καὶ ἐνῷ ἔκαμπτε

τὴν γωνίαν τοῦ κήπου, εἶδε πρὸ αὐτῆς ἱστάμενον νέον, μὲ εὐγενῆ, μὲ ἡλιοκαυμένα χαρακτηριστικά, ἐν λαμπρᾷ ναυτικῇ περιβολῇ. Ἡ νεᾶνις ὠχρίασε καὶ ἐκ τοῦ ὠχροῦ μετέπεσεν εἰς τὸ ἐρυθρόν, ἠθέλησε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ, ἀλλ' ὅμως ἔτεινε τὴν ἐλαφρῶς τρέμουσαν χεῖρά της τῷ νεοελθόντι καὶ ἠρώτησε διὰ διακεκομμένης φωνῆς:

— Σὺ εἶσαι, Ἀνδρέα; ἐπέστρεψας;

— Ναί, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ ἔθλιψε μετὰ δυνάμεως τὴν λεπτοφυᾶ χεῖρα, ὡς πρέπει εἰς τὸν πρωρέα ... τοῦ ὡραίου ἐμπορικοῦ πλοίου «ὁ Ποσειδών».

— Δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπανέλθω, ὅπως ἴδω τὴν μητέραν, ἂν δὲν ἐγενόμην κάτι τι—καὶ τότε... ὦ πόσον ὡραία ἔγεινες Ἕλλη! Οὕτως σὲ ἐνόμιζον ἐν τῇ φαντασίᾳ μου, οὕτως σὲ ὠνειρευόμην! Ἔστην μίαν στιγμήν, σὲ κατεσκόπευον καὶ ἐπεθύμουν νὰ ἐξέλθω, συγχώρησόν με, ἂν ἤκουσα τοὺς λόγους σου «Σ' ἀγαπᾷ». Ἕλλη, ποῖον ἐσυλλογίζεσο; Καὶ διὰ ποῖον ἠρώτας τὸ ἄνθος;

Ἡ νεᾶνις ἠρυθρίασε πλειότερον ἔτι, ἀπελευθέρωσε τὴν χεῖρά της ἀπὸ τὴν ἰδικήν του καὶ τῷ εἶπε ζωηρῶς καὶ ἐστενοχωρημένη μὲ μειδίαμα ἀσθενῶς ἐπανθοῦν ἐπὶ τῶν χειλέων της:

— Ἦταν παιχνίδι, ἐσένα ἐσυλλογιζόμουν ... ἂν καὶ μὲ ἐλησμόνησες ὅλως διόλου... κανεὶς δὲν ἐμάνθανε πλέον διὰ σέ.... καὶ ἤθελα νὰ μάθω ἂν μ' ἀγαπᾷς ὅπως πρίν... ὅπως ὅταν εἴμεθα παιδιά, ... ἀλλὰ τώρα...τώρα εἶνε ἀλλοιώτικα τὰ πράγματα.

Ἐσιώπησεν. Ὁ Ἀνδρέας ὅμως συνέλαβε τὰς δύο της χεῖρας, ἐπλησίασε τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὸ ἰδικόν της, ὅπως τὴν βλέπῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπε:

— Τίποτε δὲν ἄλλαξε, Ἕλλη, τίποτε· ἡ ἡλικία μας μόνον· καὶ τώρα εἶνε περισσότερον νέα, περισσότερον ὡραία.

— Τί ἐννοεῖς; ἠρώτησε δειλῶς.

— Τὸ ἄνθος εἶπε τὴν ἀλήθειαν: «Σ' ἀγαπᾷ!

— Ἄφησέ με, Ἀνδρέα!

— Ὄχι, δέν σε ἀφίνω, τώρα ποῦ κρατῶ τὰ χέρια σου εἰς τὰ ἰδικά μου. Βλέπεις γιὰ σένα μόνον ἐπέστρεψα, δὲν ὑπέφερα νὰ μένω μακράν σου, ἡ εἰκών σου μὲ κατεδίωκε, τώρα 'μπορεῖς μ' ἕνα σου λόγον νὰ μὲ κάνῃς εὐτυχῆ. Ἕλλη, μ' ἀγαπᾷς;

Μίαν στιγμὴν ἐφάνη, ὅτι ἤθελε νὰ πέσῃ εἰς τοὺς βραχίονάς του, τότε ὅμως ὁρμητικώτερον ἐσείσθη, ὅπως ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ αὐτόν.

— Ὄχι, ὄχι... μὴ μ'ἐρωτᾷς... ὄχι τώρα... δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ ἀπαντήσω ... ὄχι ἔτσι... μὲ ἔπιασες ἔτσι ἐξαφνα...

Ἔκπληκτος, κατηφὴς καὶ ὅμως πλήρης ἐλπίδων ἠλευθέρωσε τὰς χεῖράς της ἀπὸ τὰς ἰδικάς του.

— Ἀλήθεια, ἦτο πολὺ ἐξαφνικό, ἀλλ' ἐμεῖς οἱ θαλασσινοὶ δὲν ξεύρομε περιστροφὰς καὶ γλυκὰ λόγια. Θὰ σ'ἀφήσω ὅλην τὴν ἡμέραν νὰ συλλογισθῇς, . . θὰ περιμένω ἀπὸ σένα τὴν εὐτυχίαν μου, ἢ τὴν δυστυχίαν μου.

Ἂν ἔλθῃς τὸ βράδυ εἰς τὴν μητέρα μου, θὰ εὕρῃς ἕναν εὐτυχῆ ἄνθρωπον... ἂν ὄχι ἀτυχέστατος, αὔριον πρωὶ πρωὶ θὰ ἀφήσω τὴν πατρίδα μου πάλιν καὶ θὰ ζητήσω σὲ μακριναὶς χώραις νὰ σὲ ξεχάσω καὶ νὰ εὕρω γιατρικὸ γιὰ τὴς πληγαὶς τῆς καρδιᾶς μου.

Ἐστράφη καὶ ἤρχισε νὰ ἐπανακάμπτῃ βραδέως εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἡ Ἕλλη δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρθρώσῃ λέξιν, ἔμεινεν ἀκίνητος· αἴφνης ἐτινάχθη, ἐχαιρέτισε τὸν Ἀνδρέαν διὰ κινήσεως τῆς κεφαλῆς νεύουσα χαμαὶ καὶ ἀπεμακρύνθη ταχέως.

Τὸ ἀπόγευμα ἡ Ἕλλη ἐκάθητο ἐν τῷ πλουσίως διεσκευασμένῳ δωματίῳ ἐπὶ τῶν τοίχων ἔπαιζον αἱ ἀκτῖνες τοῦ θερμοῦ καλοκαιρινοῦ ἡλίου, ὅστις διήρχετο διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου καὶ ἐχόρευον μετὰ χρυσῆς λάμψεως ἐπὶ τῶν πολυελαίων καὶ τῶν ἀγγείων καὶ τῶν λαμπτήρων τοῦ ἐκθαμβοῦντος δωματος. Δὲν εἶχεν εἰσέτι ὁμιλήσῃ εἰς τὸν πατέρα της διὰ τὴν συνάντησίν της, οὐδὲ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ναυτικοῦ. Ἀλληλομαχοῦντα αἰσθήματα ἠγωνίζοντο ἐν τῇ ψυχῇ της, ἡ φωνὴ τῆς καρδίας της δὲν εἶχεν ἀκόμη φανερὰ ὁμιλήσῃ, ἡ αὐτὴ δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀκούσῃ. Τρέμουσα ἀνέμενε τὴν τύχην, ἥτις ἔμελλεν ἀποφασίσῃ καὶ ἐνεργήσῃ δι' αὐτήν.

Ὁ κόμης ἔφθασε. Τὸν ἀνέμενεν ὠχρὰ καὶ σοβαρά, ἀλλὰ μετὰ παλλούσης καρδίας. Πρὸ τῶν φωσφοριζόντων ὀμμάτων του, ἠναγκάσθη νὰ καταβιβάσῃ τοὺς ὀφθαλμούς της. Ἐφαντάσθη ἑαυτὴν κόμησσαν, παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἐκλάμπρου ἀνδρὸς, ἀγαπωμένην, θαυμαζομένην καὶ τιμωμένην. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἁπλοῦ θαλασσινοῦ ἐθαμβώθη καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν ἀκροτάτην γωνίαν τῆς ψυχῆς της, πρὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης λάμψεως.

Ὁ κόμης φὸν Φέλσεν εἶπε τότε πλησιάσας αὐτήν:

— «Τέλος ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ μείνω μόνος μετὰ σοῦ μίαν στιγμήν. Τὸ στόμα μου ἐκχειλίζει, ἐξ ὅσων ἡ καρδία μου πληροῦται· καὶ δὲν ὑποφέρει πλέον νὰ μένῃ ἄφωνον.

Ἤκουε τὸν θαυμάσιον ἦχον τῆς φωνῆς του πλησίον τοῦ ὠτός της ἠσθάνετο τὴν θερμὴν ἀναπνοήν του θωπεύουσαν τὰς παρειάς της. Συνέλαβε τὰς χεῖράς της καὶ τὴν ὡδήγησεν ἐπὶ τοῦ μαλακοῦ σοφᾶ. Ἐθελουσίως τὸν ἠκολούθησεν, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ τὸν ἀτενίσῃ.

— Ἕλλη, ἐξηκολούθησε· πίστευσε ὅτι ὅλαι μου αἱ εὐχαί, ὅλαι μου αἱ ἐλπίδες σὲ μόνον ἀφορῶσι πρὸ πολλοῦ, σὺ μόνη εἶσαι ὁ ἄγγελος, ὅστις θὰ μὲ σώσῃ ἐκ τῆς ἀπελπισίας. Ἀνεῦ σοῦ ἀπωλέσθην· σὲ ἀγαπῶ ὡς τὸν ἴδιον ἑαυτόν μου, δὲν δύναμαι νὰ ζήσω μακράν σου! Πρότερον δὲν ἐγνώριζον τὴν ζωὴν, τὸν κόσμον, τὴν εὐτυχίαν· ὅλα δι' ἐμὲ ἦσαν θλιβερὰ καὶ ἔρημα· τώρα, ὅταν σ'ἐγνώρισα ἡ χρυσῆ εἰκών σου ἐπλήρωσε τὴν κενὴν καρδίαν μου. Μὴ μὲ ἀπωθήσῃς, εὐσπλαγχνίσου με. Τὸ μέλλον μου, ἡ τύχη μου, ἡ ζωή μου, Ἕλλη, κεῖται εἰς τὰς χεῖράς σου! Δύνασαι νὰ μὴ ἀνταποκριθῇς εἰς τὸν ἔρωτά μου; εἶνε πιστός, θερμός, αἰώνιος! Θὰ μοὶ δώσῃς τὴν καρδίαν σου;

Διεκόπη. Ἡ Ἕλλη ἐτρόμαξεν, ἡ κεφαλή της ὁμοία πρὸς κεκομμένον ἄνθος ἔκλινεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὸν ὦμόν του, ἠνωρθώθη.

Μυῖα εἰσῆλθε διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου καὶ ἐπέτα κυκλικῶς, βομβοῦσα ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς της. Ὁ Κόμης θυμωθείς, ἐγείρεται κατὰ τοῦ ἀπροσδοκήτου ταραχοποιοῦ, συγκρούει τὰς χεῖρας καὶ ἀπορρίπτει κατὰ γῆς ἄψυχον τὸ ζωύφιον. Ἡ Ἕλλη ὠχρίασε. Δι' ἐκστατικοῦ βλέμματος ἠτένισε τὸν κόμητα, ὅστις τὴν αὐτὴν στιγμήν, καθ' ἣν τὸ στόμα του ἐπλημμύρει ἀπὸ τοὺς γλυκεῖς τοῦ ἔρωτος λόγους, ἠδυνήθη νὰ συντρίψῃ τὴν ζωὴν τόσον λεπτοφυοῦς δημιουργήματος, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἔχαιρε ζῶν. Ὡς διὰ μαγίας ἐπανέβλεπε τὰς ἡμέρας τῆς παιδικῆς της ἡλικίας, τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τῶν Χριστουγέννων, καθ' ἣν ἔθαψε περίφροντις τὴν πυρίκαυστον μυῖαν ὑπὸ τὴν ἐλάτην, καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀνδρέα εὑρίσκετο πρὸ αὐτῆς γενναία, μεγάλη, καλλίμορφος, μετ' ἐρωτύλων, φιλικῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἐνόμισεν ὅτι τὴν ἔβλεπε μετὰ τοῦ λυπηροῦ ἐρωτηματικοῦ βλέμματός του. Ἡδυνάτει νὰ τὸν θεωρήσῃ ἐξ αἴσχους καὶ ἐνόμισεν ὅτι αὐτὴ ἡ ἰδία ἦτο ἡ μυῖα ἐκείνη, ἥτις ἐν τῇ ματαίᾳ λάμψει τυφλώττοντος φωτὸς ἔκαυσε τὰς πτέρυγάς της καὶ ὤφειλε τώρα ἐξ ἀθλιότητος, καὶ ἐν τούτοις ἐν δικαίᾳ τιμωρίᾳ, νὰ ἀποθάνῃ.

Ἐκ νέου ἤχησεν εἰς τὰ ὦτα ἡ φωνὴ τοῦ κόμητος, ἰσχυροτέρα, ἐξορκίζουσα, ἀνυπόμονος.

— Θέλεις νὰ εἶσαι ἰδική μου, Ἕλλη, πάντοτε αἰωνίως; Μὲ ἀγαπᾷς, Ἕλλη;

Ἡ φωνή του δὲν ἦτο τόρα πλέον μαλακὴ καὶ γλυκεῖα, δὲν ἦτο συμπαθής, ἐραστή. Ἐρρίγησεν, ὡς ἐὰν πυρετὸς διέδραμε τὰ μέλη της. Ὁ κόμης ἐπλησίασε τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὸ ἰδικόν της, τὰ χείλη του πρὸς τὸ στόμα της· ὠπισθοχώρησεν ἐκείνη βιαίως καὶ τῷ εἶπε διὰ φωνῆς τρεμούσης:

— Ὄχι, ὄχι, ἀδίκως κοπιάζεις, ἦτον ὄνειρον, πλάνη· δὲν σὲ ἀγαπῶ τώρα, οὔτε θὰ σ' ἀγαπήσω ποτέ!

Καὶ ἐνῷ ὁ κόμης ἐκστατικός, ὠχρός, ἀνεσηκώθη, κατέφυγεν ἐκείνη εἰς τὸ συνεχόμενον δωμάτιον.

— Θὰ εὕρῃς ἄνθρωπον εὐτυχῆ! τῇ εἶχεν εἰπῇ ὁ Ἀνδρέας, καὶ ἤκουε τώρα πάλιν τὰς λέξεις αὐτὰς ὡς ἐν ὀνείρῳ.

Περιεβλήθη τὸ ἐπανοφώριόν της, ἔδραξε τὸν πῖλόν της καὶ ἔσπευσε πρὸς τὸ προάστειον, ὅπως εὕρῃ τὸν εὐτυχῆ ἄνδρα.

Τὸ ἑσπέρας τῆς ἐπαύριον ἐπέστρεψεν ὁ πατὴρ τῆς Ἕλλης σοβαρώτατος, τεταραγμένος, εἰς τὸν οἶκόν του καὶ ἔρριψε ταχύ, θλιβερὸν καὶ περίφοβον βλέμμα ἐπὶ τῆς θυγατρός του. Ἡ κόρη ἔτρεμεν, ὅλην τὴν ἡμέραν ἀνέμενε τὴν ὥραν αὐτήν, ὅπως τῷ ἀνοίξῃ τὴν καρδίαν της καὶ τώρα ἔφθασεν οὕτω σκυθρωπός· τὰ ἐγνώριζε, θὰ συνέτριβεν ἄρά γε τὴν εὐτυχίαν της; Δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ πιστεύσῃ, ἔσφιγξε τὴν καρδίαν της καὶ τῷ ὡμολόγησε τὰ πάντα. Ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτῆς ἱλαροῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς καὶ ὅταν τέλος, εἶπεν, ὅτι ἔδωκε τὸν λόγον της εἰς τὸν Ἀνδρέαν, οἱ ὀφθαλμοί του ἠστινοβόλουν ἐκ τῆς χαρᾶς.

— Πολὺ καλὰ εἶνε ἔτσι, εἶπεν ὁ πατήρ,

ἐφίλησε τὴν θυγατέρα του ἐπὶ τοῦ λευκοῦ μετώπου καὶ κατόπιν ἐξάγων τοῦ θυλακίου του φύλλον ἐφημερίδος, τῇ τὸ ἐνεχείρισε προσεπιλέγων μετὰ συγκινήσεως.

— Ὁ Θεὸς σὲ ἐβοήθησε, παιδί μου. Νὰ διάβασε!

Μετὰ θαυμασμοῦ διῆλθον οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κόρης τὸ ὑποδειχθὲν μέρος:

«Ὁ κόμης Φ* * σήμερον ὡδηγήθη εἰς τὰς »φυλακὰς θεωρούμενος ὑποπτος πλαστογρα»φίας συναλλαγματικῶν, ἐπειδὴ τὰ χρέη του »κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ηὐξήθησαν ὑπε»ρόγκως».

Ἡ Ἕλλη ἀφῆκε τὴν ἐφημερίδα.

— Ἡ μυῖα, ἡ μυῖα! ἐψιθύρισεν ὡς νὰ ἔστατο πρὸ θαύματος καὶ χύνουσα δάκρυα χαρᾶς μετὰ θερμοῦ ζήλου ἐνηγκαλίσθη τὸν πατέρα της.

(Μετάφρασις Γ. Ε. Φ.)

FRANZ WICHMANN

GEORGES DURUY

ΕΝ ΑΡΜΟΝΙΑ

(Μυθιστορία)

— Τὴν ἀγαπᾷς ἤδη!...

Προσπαθῶνά καθησυχάσω τοὺς φόβους τῆς μαμᾶς μου. Ἐν τούτοις περὶ τῆς δεσποινίδος Κλαίρης ὠμιλοῦμεν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἑσπέρας. Ἡ πτωχὴ μητέρα ταράσσεται, συγκινεῖται, μὲ θωπεύει, δὲν κοιμᾶται ὅλην τὴν νύκτα, ὅπως ἐπίσης καὶ ἐγώ. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν, ὁ ἀββᾶς ἐπανέρχεται καὶ τὴν προτρέπει νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν κυρίαν Λεκουτυριέ, ἐπὶ τῇ προφάσει ἐράνου ὑπὲρ χωρικοῦ τινος, τοῦ ὁποίου ὁ οἶκος κατεστράφη ἐκ πυρκαϊᾶς. Τὴν τετάρτην, μετὰ τὸ πρόγευμα, ἀναχώρησις ἐφ' ἁμάξης διὰ Ὧρμ. Παρουσίασις, ἀνταλλαγὴ φιλοφρονήσεων. Ἡ κ. Λεκουτυριὲ εἶνε γυνὴ ὑψηλή, ξηρά, ὀστεώδης, πομπώδης εἰς τὰς ἐκφράσεις της, ὁσάκις δὲ λέγει «κυρία βαρωνὶς» νομίζει ὅτι γεύεται τοῦ ἐκλεκτοτέρου ἐδέσματος. Ἡ δεσποινὶς Κλαίρη, ἥτις κατεγίνετο εἰς παιγνίδιόν τι μετὰ τοῦ ἀββᾶ, ἐπαρουσιάσθη ἐξαίφνης. Ἡ σποδόχρους κόμη της ἔπιπτεν ἀτιμελήτως ἐπὶ τοῦ μετώπου της, εἰς πᾶν βῆμα, ἀπειθεῖς βόστρυχοι ἐξέφευγον πέριξ τῆς κεφαλῆς της, ἄλλοι πάλιν, κεκολλημένοι ἐπὶ τῶν ὑγρῶν κροτάφων της ἐφαίνοντο σχεδὸν μέλανες, τὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὸ παιγνίδιον εἶχε φέρει ἐπὶ τῶν παρειῶν της τὰ ζωηρὰ χρώματα τῆς τέρψεως καὶ τῆς ὑγείας, οἱ γαλανοὶ ὀφθαλμοί της ἔλαμπον ἐξ ὑγρᾶς λάμψεως, οἱ ρώθωνές της ἀνέπνεον τὸν ἀέρα μετὰ ταχύτητος, ἥτις ἀνεβίβαζε καὶ κατεβίβαζεν ἀλληλοδιαδόχως τὸ θαυμασίως ἀνεπτυγμένον στῆθός της, ἐνῷ ἡ ὀσφὺς ἦτο λεπτοτάτη. Εἰσῆλθε προβαίνουσα ὡς θηρεύτρια καὶ κρατοῦσα διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸν ψιάθινον μέγαν πῖλόν της.....

Ἡ μαμὰ τῇ ἔρριψε βλέμμα παράδοξον, βλέμμα ἀνάμικτον ἰατροῦ, ἀνακριτοῦ, πνευματικοῦ, ράπτου, ἑκάστου δὲ τούτων ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἐπιτηδεύματός του: καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδικῶν τούτων παρατηρήσεων εἶνε ἀληθῶς ἀξιοθαύμαστον πρᾶγμα, διότι ἐμέτρησε,—τὸ εἶδον!—τὴν διάμετρον τῶν ὤμων, τῆς ὀσφύος, τῶν ἰσχύων· ἐξήτασε τὸ στόμα, τὴν κόμην καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῆς οὐδὲν πλαστὸν ἐγεκρύπτετο, ἠτένισε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς εἰ ἤθελε διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης νὰ εἰσδύσῃ μεχρὶς αὐτῆς τῆς καρδίας, ἥτις κρύπτεται ὑπὸ τὸ χαρίεν τοῦτο περικάλυμμα· ἐπεθεώρησε τὸν τράχηλον, τὴν χεῖρα, τὸν πόδα καὶ τέλος τὸ σχῆμα τοῦ ἐπιθωρακίου καὶ τῆς ἐσθῆτος, —πάντα ταῦτα εἰς ὀλιγώτερον διάστημα, ἀφ' ὅσον ἐχρειάσθη εἰς ἐμὲ ἵνα χαιρετίσω. Ἀνταλλαγὴ φράσεών τινων ἐντελῶς ἀσημάντων μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐμοῦ. Τῇ ὁμιλῶ περὶ ἵππων, μοὶ ἀποκρίνεται περὶ ἱπποδρομιῶν· διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐξετάζομεν ἀλλήλους. Ἀναχώρησις. Μόλις δὲ ἀνερχόμεθα ἐν τῇ ἁμάξῃ, ἡ μαμὰ ἀναφωνεῖ: «Εἶνε χαριεστάτη!». Σιγῶ, «Χαριεστάτη» δέν μοι ἐφάνη ἀρκετόν. «Ἀξιολάτρευτος!» θὰ ἠρμοζε μᾶλλον....

Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή: τίποτε! Ἡ μαμὰ εἶνε νευρική, πολλάκις παρατηροῦσά με αἰφνιδίως συγκινεῖται, ἀκαταπαύστως εἶνε εἰς κίνησιν. Τὸ Σάββατον μεταβαίνω εἰς τὸ θέατρον πρὸς ἀκρόασιν τοῦ *Ρωμαίου καὶ Ἰουλιέττης*, ἡ μουσικὴ μοὶ φαίνεται θεία, ἐπανέρχομαι μετὰ τὴν παράστασιν εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ διέρχομαι τὴν νύκτα μου περιπατῶν ἐν τῷ περιβόλῳ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης. Τὴν Κυριακὴν παιδίον τι φέρει γραμμάτιον ἀπὸ μέρους τοῦ ἀββᾶ Παπιλὼν πρὸς τὴν μαμάν. «Τὰ πάντα βαίνουσι καλῶς, ἡ πρώτη ἐντύπωσις δὲν ὑπῆρξε κακή, ἀναμένετε αὔριον τὴν ἐπίσκεψιν τῶν κυριῶν». Δευτέρα ἄϋπνος νύξ. Προσθέτω εἴκοσι καὶ πέντε σελίδας εἰς τὸ μυθιστόρημά μου, ὅλην τὴν ἐρωτικὴν σκηνήν, ἣν δὲν εἶχον εἰσέτι γράψῃ. Τὴν ἐπορέενην περὶ τὰς δύο, ἀκούεται ὁ κώδων τῆς θύρας· γίνομαι ὠχρός, ἡ μαμὰ κλείει τοὺς ὀφθαλμούς. Ἡ θύρα ἀνοίγει: εἰσέρχεται ἐκείνη μετὰ τῆς μητρός της, φέρει ἐπενδύτην ἐκ κυανοῦ βαθέος χρώματος μετὰ μικρῶν λευκῶν γραμμῶν, ὁμοίου ὑφάσματος πρὸς τὸ τῆς ἐσθῆτος, εἶνε δὲ ἀνοικτὸν ἐμπρὸς ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ἐσωκαρδίου. Τὸ ἔνδυμα τοῦτο τὴν καθιστᾷ θαυμασίαν. Ἀλλ' ὁποῖον βλέμμα, ὅτε εἰσέρχεται ἐν τῇ αἰθούσῃ!.. Βλέμμα ψυχρότατον, ὅπερ περιειργάσθη ἐν διαστήματι δευτερολέπτου τὰ πάντα ἀπὸ τοῦ ἐδάφους εἰς τὴν ὀροφήν, ὡς εἰ ἤθελεν ἀμέσως νὰ καταγράψῃ τὰ ἔπιπλά μας, ἅτινα εἶνε, φεῦ! ὀλίγον πεπαλαιωμένα . . . ἀλληθὲς βλέμμα ἐκτιμητοῦ δημοπρασιῶν . . . Περίπατος ἐν τῷ περιβόλῳ. Ἡ κυρία Λεκουτυριέ, πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ἀριστοκρατικῶν της ἰδεῶν, λέγει ὅτι τὰ δένδρα μας εἶνε ἄξια τοῦ Μαρλύ, Τριανὼν καὶ Σαμπώρ. Ἡ κόρη της ἐρωτᾷ πόσα πλέθρα κατέχομεν. Λίαν παράδοξος ἰδέα ἡ ἐρώτησις αὕτη ἀληθοῦς χωρομέτρου· μήπως γνωρίζω ἐγὼ πόσα πλέθρα εἶνε ἡ ἰδιοκτησία μας; θαυμάζει διὰ τὴν ἀδιαφορίαν μου πρὸς τὸ μετρικὸν σύστημα, θαυμάζω ὅμως ἐγὼ ἔτι πλειότερον μανθάνων ὅτι ὁ πατήρ της τὴν ἔμαθε τὸ ζατρίκιον καὶ ὅτι μάλιστα παίζει μετὰ πολλῆς τέχνης. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀφαιρεῖ τὸ ἐλάχιστον ἐκ τῆς καλλονῆς της, ἄ! ὄχι! . . . Τὴν τρίτην ὥραν αἱ κυρίαι ἀναχωροῦσι. Μεταβαίνω εἰς τὸν θάλαμόν μου, κλείω καλῶς τὴν θύραν καὶ πίπτω ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, μένω δὲ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ καὶ ἐντελῶς ἐμβρόντητος μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γεύματος. Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη: μηδέν. Τὴν Παρασκευὴν ἱππεύσαντες ἀμφότεροι συναντώμεθα ἐν τῷ δάσει. Μεγίστη συγκίνησις εἰς τὴν θέαν της. Ἀκριβῶς ἐκείνην τὴν στιγμὴν σωρὸς φριγάνων φοβίζει τὸν *Soultáνον*, ὅστις ὀλίγον ἔλλειψε νὰ μὲ ρίψῃ χαμαί. Νομίζω ὅτι διέκρινα ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς δεσποινίδος Κλαίρης μειδίαμα ἥκιστα φιλόφρον, ἀγανάκτησις, δίδω ὀλίγην ἐλευθερίαν εἰς τὸν ἵππον μου· εἶτα δὲ τὸν ἀναγκάζω νὰ πηδήσῃ διὰ μεγίστου ἅλματος τὸ πρὸ ἡμῶν πρόσκομμα. «Εὖγε, κύριε!» φωνεῖ ἡ δεσποινὶς Κλαίρη...Χαιρετίζω καὶ ἀπομακρύνομαι χωρὶς νὰ τολμήσω νὰ τὴν πλησιάσω. Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου σκέπτομαι αὐτήν. Καὶ σήμερον Κυριακή... Θεέ μου, εἶνε φυσικώτατον, σήμερον τὴν ἀγαπῶ ἐμμανῶς.

25 Μαΐου.

Καθ' ἑκάστην μετέβαινον εἰς περίπατον πρὸς τὸ Δραβέλ, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ τὴν συναντήσω. Τί θὰ ἐσκέπτετο ὁ μισογύνης ἐκεῖνος Καβαρώκ, ἐὰν τῷ ὡμολόγουν τὴν ἀδυναμίαν μου, ἐὰν τῷ ἔλεγον ὅτι θὰ ἤμην ἱκανὸς νὰ κάμω τρέλλας, ἤρκει μόνον νὰ διέκρινον τὴν ἄκραν τοῦ ἐκ κυανῆς γάζης πέπλου της; Ἀναμφιβόλως, ὅπως κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἐκ συνεννοήσεως συνηντώμεθα, μετὰ τὸ μάθημα τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου, εἰς τὸ Καφενεῖον Βολταίρου, ὁ φίλος Καβαρὼκ, φανατικὸς ὀπαδὸς τοῦ Σχοπενάουερ, θὰ μοὶ ἀνέπτυσσεν ἐπὶ μακρὸν τὸν κίνδυνον τοῦ ἐνδίδειν εἰς τὰς προκλήσεις τοῦ Δαίμονος τῆς ἐξελίξεως. Ἀλλ' ἤδη ἥκιστα φροντίζω καὶ περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ Σχοπενάουερ!

31 Μαΐου.

Ἡ μαμὰ ἐξακολουθεῖ λέγουσά με, ὅτι δὲν πρέπει νὰ σπεύδωμεν πολὺ τὰ πράγματα καὶ ὅτι εἶνε προτιμώτεον νὰ λάβωμεν ὑπομονὴν ἐπί τινας ἔτι ἡμέρας πρὶν ἐπισκεφθῶμεν ἐκ νέου τὰ Ὧρμ. Ἔχει δίκαιον, εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς σοφίας, αὐτὴ ἡ ἀξιαγάπητος μαμά· ἀλλά, καὶ πόσον ἀφόρητον τὸ νὰ ἀναμένῃ τις!...

2 Ἰουνίου.

Ἐπίσκεψις εἰς τὸν ἀββᾶν. Κατὰ τὸ σύνηθες ἡ θύρα τοῦ πρεσβυτερείου ἦτο ἀνοικτή. Εἰσέρχομαι εἰς τὴν αἴθουσαν, οὐδεὶς, πλὴν τοῦ Βράχμα, ὅστις ἐπήδα ὑπὸ τὸ ἐπιεικέστατον βλέμμα τοῦ Λαμενναὶ καὶ τοῦ παπᾶ Λακορδαίρ, ὧν αἱ εἰκόνες εἶνε ἀνηρτημέναι εἰς τὸν τοῖχον. Μεταβαίνω εἰς τὸν κῆπον... Σκωπτικὴ φωνή, ἥτις ἐφαίνετο εὑρισκομένη μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς, μοὶ ἀποτείνει τὸν ἑξῆς χαιρετισμόν.

— «Καλημέρα, Ὀμπερμάνν!»

Ζητῶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἀββᾶν, διακρίνω κλίμακα στηριζομένην ἐπὶ τοῦ κορμοῦ μεγίστης κεράσσου καὶ μεταξὺ τοῦ κλάδου της, μέλαν τι κινούμενον.

—Εἶσθε, λέγω πρὸς τὸ ἀμυδρῶς διαφαινόμενον ἐκεῖνον σχῆμα, εἶσθε ὁ Σαβαὼθ ἐν πυριφλεγεῖ βάτῳ, ἢ μόνον φόβητρόν τι διὰ τοὺς στρουθούς;

— Οὔτε τὸ ἕν, οὔτε τὸ ἄλλο, ἀπήντησεν ἠφωνή. Ἀπαλλάσσω τὰ δένδρα ἀπὸ τὰς κάμπας, φίλε μου· ξεκαμπιάζω... Τὸ ἱερατικόν ἐπάγγελμά μου εἶνε νὰ ξεκαμπιάζω τὰς ψυχάς· ὡς βλέπετε δέ, μεταχειρίζομαι τὴν κερασιὰν ὡς ἕνα ἐκ τῶν ἐνοριτῶν μου... Κρατήσατε ὀλίγον τὴν κλίμακα, ἵνα καταβῶ...

Καὶ μὲ τὴν εὐκινησίαν τοῦ ναύτου, ὅστις ἀνεβοκαταβαίνει ἐπὶ τῶν σχοινίων τοῦ πλοίου του, ὁ ἀββᾶς εἰς δύο δευτερόλεπτα εὑρέθη πρὸ ἐμοῦ.

Ὡς πρὸ μηνός, ἐκαθήσαμεν εἰς τὸ βάθος τοῦ κήπου. Οἱ στάχεις τοῦ σίτου εἶνε ἤδη μεγάλοι καὶ πυκνοί. Ἐπ' αὐτῶν ἤδη διέρχονται εἰς πᾶσαν πνοὴν τοῦ ἀνέμου, βαθεῖς καὶ βραδεῖς κυματισμοί, οἵτινες μεταδίδονται ὡς κῦμα, ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας τῆς πεδιάδος μέχρι τῆς ἄλλης καὶ δίδουσι τῇ ἀπεράντῳ ἐκείνῃ ἐκτάσει τὴν πρασίνην καὶ φωσφορίζουσαν θέαν τῆς θαλασσης. Τὰ ἐρυθρὰ καὶ κυανᾶ ἀγροτικὰ ἄνθη εἶνε τόσα εἰς μέρη τινα, ὥστε τὰ χρώματά των ἀναμιγνυόμενα μετὰ τοῦ πρασίνου, ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ πολύχροα ἐκεῖνα ὑφάσματα, ὧν τὸ ἀόριστον χρῶμα ἀπατᾷ τὴν ὅρασιν. Μεταξὺ τῆς βρώμης καὶ τῆς βρίζης εἶνε τεμάχια ὁλόκληρα ἀγροῦ, κατάλευκα ἐκ μαργαριτῶν καὶ ἄλλων λευκανθέμων, ἅτινα φαίνονται ὡς μεγάλαι λευκαὶ σινδόναι τεταμέναι ὑπὸ τὸν ἥλιον· ἀλλαχοῦ πάλιν τὰ χρυσάνθεμα, μὲ τὸ ζωηρὸν κίτρινον χρῶμά των, παρουσιάζουσιν ὡραίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πορφύρας τῶν ἠνθισμένων τριφύλλων: ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ποικιλία τῶν χρωμάτων τούτων εἶνέ τι θαυμάσιον.

— Πόσον φαιδρὰ καὶ εὐάρεστος εἶνε ἡ θέα αὕτη, εἶπον εἰς τὸν ἀββᾶν.

— Ἄ! Ἄ! τὸ ἀναγνωρίζετε;... Ἐν τούτοις πρό τινων ἑβδομάδων δὲν εἴσθε τῆς γνώμης ταύτης...

— Νομίζετε;

— Εἶμαι βέβαιος.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀπότομος θόρυβος ἠκούσθη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τοίχου. Κατέστην πρὸ τοῦ ἀββᾶ ἄφωνος, ἠρυθρίασα, ὠχρίασα· ὁ θόρυβος οὗτος μοὶ ἐφάνη γνωστός.

— Ἀκούσατε! εἶπον, λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος.

— Λοιπόν! τί ν' ἀκούσω; ... Δίτροχος ἅμαξα διαβαίνει... Μὴ μὲ σφίγγετε τόσον πολύ.

— Ὄχι, ὄχι, δὲν εἶνε δίτροχος... Ἀκούσατε... ἰδοὺ ὅτε ἐσταμάτησε... πρὸ τῆς θύρας...

— Ποῖος;

— Ἡ μικρὰ ἅμαξα, μὰ τὴν ἀλήθειαν!

— Ἡ μικρὰ ἅμαξα; .... Ποία μικρὰ ἅμαξα;

— Ἀλλὰ γνωρίζετε ποία!... Μήπως ὑπάρχουσι δύο ἅμαξαι; ... Τῆς δεσποινίδος Κλαίρης, τέλος!... Καὶ ἰδοὺ αὐτή!

Ἡ θύρα τοῦ πρεσβυτερείου ἀνοίγεται καὶ εἰσέρχεται ἡ γυνή, ἣν λατρεύω, ἡ γυνή, ἥτις μοὶ ἀπέδωκεν ἐν ἀγνοίᾳ της, τὴν εὐθυμίαν καὶ τὴν νεότητα, ἡ γυνή, ἥτις μετέβαλλε τὴν καρδίαν μου! Ἀπὸ τῆς θέσεως, εἰς ἣν εὑρισκόμεθα, τὴν βλέπομεν διευθυνομένην πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς οἰκίας, ἀκούομεν ἐπὶ τῆς ἀσφάλτου τῆς μικρᾶς αὐλῆς τὸν κρότον τῶν ὑποδημάτων της. Ἀνέρχεται τὰς πέντε βαθμίδας, εἰσέρχεται εἰς τὸν οἶκον ἐρωτῶσα:

— Εἶνε ἐδῶ κανείς;

— Ἀπ' ἐδῶ, δεσποινίς, ἀπ' ἐδῶ! φωνεῖ ὁ ἀββᾶς. Ἐγκαταλείπωμεν δὲ ἀμέσως τὸ περίπτερον, ἵνα σπεύσωμεν εἰς συνάντησίν της.

Πόσον εὐλογῶ τὴν ἰδέαν, ἣν ἔσχε νὰ σταματήσῃ διαβαίνουσα, ὅπως εὐχηθῇ τῷ ἀββᾷ τὴν καλημέραν! ... Συνδιελέχθημεν περὶ πραγμάτων ἐντελῶς ἀδιαφόρων· προσεπάθησα νὰ μὴ προδώσω τὴν συγκίνησιν, ὑφ' ἧς κατελήφθην ἅμα τὴν διέκρινον, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ τὸ κατώρθωσα· ἠπατήθην. Μοὶ ἐφάνη ὅτι ὑπῆρξα δι' αὐτήν, κατὰ τὴν σύντομον, ἀλλὰ τὴν ἡδίστην ταύτην ἐπίσκεψίν της, ὅτι ὑπῆρξα, λέγω, ἀντικείμενον ἐπιμόνου καὶ λεπτομεροῦς ἐξετάσεως, ἥτις μετὰ γενικὴν τινα παρατήρησιν ἐσταμάτησεν ἐπὶ τοῦ λαιμοδέτου καὶ τοῦ ἀλεξιβρόχου μου: ὁ κόμβος τοῦ λαιμοδέτου μου, ἦτο, ὁμολογῶ, ὀλίγον χαλαρός, τοῦ δὲ ἀλεξιβρόχου μου ἡ λαβή, πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι θὰ τῇ ἐφάνη ἄκομψος. Τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ἀτόμου μου δὲν ὑπεβλήθη εἰς τόσον λεπτομερῆ ἐξέλεγξιν. Ναί, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ λαιμοδέτης καὶ τὸ ἀλεξίβροχον; ... Ὦ Καβαρώκ! Ἰδὲ εἰς ποῖον σημεῖον ἔφθασα ἤδη: τρέμω εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι δὲν θὰ ἦσαν ἴσως ἐν τάξει!

Ἠρώτησε περὶ τῆς μαμᾶς. Τί μοὶ εἶπε, τί ἀπήντησα; Ὤφειλον νὰ τὸ γινώσκω, παρατηρῶ ἐν τούτοις ὅτι τὸ ἐλησμόνησα ἤδη. Ὡμίλει· ἐγὼ δέ, ἐπρόσεχον πλειότερον εἰς τὸν ἦχον τῆς φωνῆς της, ὅστις εἶνε γλυκύτατος ἢ εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν λόγων της. Ἀπεκρινόμην, δὲν ἐσκεπτόμην ὅμως εἰς ὅ,τι ἔλεγον, ἀλλ' εἰς ὅ,τι δὲν ἠδυνάμην νὰ εἴπω. Μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἣν φοβοῦμαι, ἔθλιψα πολὺ δυνατά, ἀπῆλθεν, ἀπέμεινα ἀκίνητος ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, μέχρις οὗ ἔπαυσεν ὁ ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ θόρυβος τῶν τροχῶν. Ὁ ἀββᾶς μοὶ εἶπε μετὰ τοῦ συνήθους αὐτοῦ σκωπτικοῦ ὕφους.

— Λοιπόν, φίλτατε Ραϋμόνδε, ἐξακολουθεῖτε νὰ πιστεύητε, ὅτι δὲν ἀξίζει νὰ ζῇ τις.

— Ὄχι, ἀπεκρίθην, δὲν τὸ πιστεύω πλέον, καθότι πρὸς τί νὰ σᾶς τὸ κρύψω;— ἔχω ἤδη ἕνα σκοπὸν καὶ μίαν προσδοκίαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἐξαίρετος ἀνὴρ ἤγειρεν εἰς τὸν ἀέρα δύο δακτύλους, ὡσεὶ ἤθελε νὰ μὲ εὐλογήσῃ καὶ ἡμισοβαρός, ἡμιμειδιῶν, μοὶ εἶπεν:

— Εἰς τὸ ὄνομα τῆς Νεότητος, τοῦ Ἔρωτος καὶ τῆς Ζωῆς, εἰς τὸ ὄνομα ὅλων τῶν καλῶν καὶ ἱερῶν πραγμάτων, ἅτινα ἐβλασφημήσατε, ἀπαισιόδοξε μετανοημένε, σᾶς συγχωρῶ!

Ε'.

3 Ἰουνίου,

Σπουδαία εἴδησις: ἐλάβομεν ἐξ Ὥρμ πρόσκλησιν εἰς γεῦμα διὰ τὴν Κυριακήν. Εἴμεθα ἄνω κάτω.... Ἡ μαμὰ ἐξήτασε τὰ τρίχαπτά της, ἐκ τῆς θήκης των δὲ ἐξῆλθον τὰ ἐκ μαύρων μαργαριτῶν ἐνώτιά της. Συνεστήθη συμβούλιον μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς καλῆς μας γραίας Μάρθας, ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἐὰν πρέπῃ νὰ φέρω ρεδιγκόταν ἢ ἁπλούστερον φόρεμα. Τὸ πρῶτον θὰ ἤρμοζεν ἴσως μᾶλλον, ἀλλ' εἶνε ἐπιτετηδευμένον φόρεμα· ἡ δὲ μαμὰ φοβεῖται μὴ λάβω ὕφος αὐποψηφίου» πρᾶγμα, ὅπερ διὰ παντὸς τρόπου δέον ν' ἀποφύγωμεν. Ἡ Μάρθα ὑποστηρίζει τὴν *ζακέττα*ν διότι μὲ λεπτύνει, λέγει, καὶ διότι εἶνε *ἐξοχικώτερον* ἔνδυμα. Εὑρίσκομαι ἐν μεγίστῃ ἀμηχανίᾳ. Ὁ Ἰωάννης, ὅστις ἔχει τὴν μανίαν νὰ δίδῃ τὴν γνώμην του χωρὶς νὰ τῷ τὴν ζητήσωσι, κηρύσσεται ὑπὲρ τοῦ *φράκου* θεωρῶν αὐτὸ *ἀξιοπρεπέστερον*.» Τί νὰ εἶμαι; ὑποψήφιος, ἐξοχικός, ἢ ἀξιοπρεπής; .... Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὁ Ἰωάννης εἶνε ἀνόητος. Θὰ φέρω τὴν ρεδιγκόταν..... Μόνον γελοῖος νὰ μὴ φανῶ, Θεέ μου, ὡς ἐφάνην ἀναμφιβόλως πρὸ ἡμερῶν ἐν τῷ πρεσβυτερείῳ. Τὸ γεῦμα τοῦτο μοὶ ἐμπνέει φόβους. Παρατηρῶ ὅτι ἡ ἀνατροφή μου εἶνε ἐλλειπεστάτη, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ κοινωνικὰ καὶ κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ζωῇ μου ἡ ἄγνοια, ἥτις ἄλλοτε μὲ καθίστα ἀνόητως ὑπερήφανον, μὲ θλίβει τώρα. Ἀλλὰ διατί ἐρωτεύθην; Ἐρωτεύθην καὶ μάλιστα φιλόκοσμον, τοῦθ' ὅπερ ἐπιβαρύνει τὴν περίστασιν. Δὲν θὰ ἦτο σωφρονέστερον νὰ ἐρωτευθῶ ἐπαρχιώτιδά τινα ἀσήμαντον, ἀλλὰ σεμνὴν καὶ φρόνιμον, ἢ τὴν ζωηρὰν αὐτὴν Παρισινήν; Ἴσως, ... ἀλλὰ τὸ αἴσθημα καὶ ἡ κρίσις οὐδέποτε ὑπῆρξαν φίλοι, ἐὰν δὲ τοῦτο ἐξηρτᾶτο ἀπὸ ἐμέ, βεβαίως ἡ συμφιλίωσίς των θὰ ἐβράδυνεν ἐπὶ πολὺ ἔτι!

Ἐσπέρα τῆς Κυριακῆς—ἐνδεκάτη ὥρα. Πλανῶμαι βεβαίως... Ἐν τούτοις, ὄχι, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὲ ἀπατῶσιν αἱ ἐλπίδες μου! Ἐνδόμυχόν τι προαίσθημα ἰσχυρότερον παντὸς λογισμοῦ, μὲ διαβεβαιοῖ ὅτι δὲν ἀπατῶμαι καὶ ὅτι ἡ ἑσπέρα αὕτη θὰ σημειωθῇ ἐν τῷ βίῳ μου...

Ἀφίχθημεν εἰς Ὥρμ, μικρὸν πρὸ τῆς ὥρας τοῦ γεύματος. Εἰσήγαγον ἡμᾶς εἰς τὴν αἴθουσαν. Πλησιάζων ἀπό τινος ἡμιανοίκτου παραθύρου, ἤκουσα ὁμιλίαν προερχομένην ἐκ τοῦ ἄνω πατώματος. Φωνή τις, ἣν ἀνεγνώρισα ὡς τὴν τῆς κ. Λεκουτυριέ, ἔλεγε μετὰ ὕφους μᾶλλον δυσηρεστημένου:

— Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ μᾶς κάμητε καὶ δι' αὐτὸν τὰς αὐτὰς ἐναντιότητας, ἃς καὶ διὰ τοὺς ἄλλους,...,

— Ἐάν, ἀπεκρίθη, φωνὴ ἀνδρική, ἱκανῶς χυδαία, ἐὰν τὴν φορὰν αὐτὴν ἐπετύχατε κἄτι καλήτερον τῶν προηγουμένων....

Ἡ καρδία μου ἔπαλλε σφοδρῶς· ἔκαμα βήματά τινα εἰς τὴν αἴθουσαν, καθότι ἐνόμιζον ἀπρεπὲς νὰ ὑφαρπάσω οὕτω τὸ μυστήριον τῶν συζυγικῶν χαριεντισμῶν, οὓς ἀντήλλασσον ἐκεῖ ἐπάνω, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Λεκουτυριέ. Ἀλλὰ αἱ ὀλίγαι λέξεις, ἃς ἤκουσα, ἐκίνησαν τὸ ἐνδιαφέρον μου τόσον, ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ ἐνδώσω εἰς τὸν πειρασμόν. Ἐνῷ λοιπὸν ἡ μαμὰ ἐφυλλομέτρει, ἐν τῇ ἄλλῃ ἄκρᾳ τῆς αἰθούσης περιοδικόν τι, ἐγὼ ἐπλησίασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ

ἔτεινα τὸ οὖς, ἵν' ἀκούσω τὴν συνέχειαν. Ὁ διάλογος ἐξηκολούθει:

— Ὁ νέος ἐκεῖνος ἦτο πολὺ καλός, σᾶς λέγω!

— Ναί, μόνον ὅτι ἦτο φαλακρὸς καὶ ὅτι δὲν εἶχεν ὀδόντας... Ὡραῖον δῶρον, μὰ τὴν ἀλήθειαν, θὰ ἔδιδον εἰς τὴν κόρην μου... ἓν ἐρείπιον τοῦ παρισινοῦ βίου!

— Καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τῶν δραγόνων τί εἶχε; Τὸ ὕφος του ἦτο τόσον εὐγενές!

— Εὐγενέστατον: ἀλλὰ καὶ τόσον οἰνοπνευματῶδες ... Ἡ λεπτομέρεια αὕτη διέφυγε τὴν μητρικὴν σου στοργήν... Ὁ κόμης θὰ ἔτρωγε τὴν προῖκα τῆς Κλαίρης: ὁ δὲ ἀξιωματικὸς θὰ τὴν ἔπινεν.

— Ὦ! γνωρίζω κάλλιστα, ὅτι ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀρέσκῃ τις... Τέλος, θὰ μοὶ εἴπῃς διατί ἠρνήθης τὸν κ. Μαρσάν; Ἐκεῖνος, ἔφερε τίτλον!... Τὸ ὄνομά σου εἶνε τόσον πρόσφυχον!

— Τὸν Μαρσάν, ἐκεῖνον τὸν ξύλινον καὶ ἀσήμαντον κύριον, ὃν ἀνεκαλύψατε εἰς τὰς ἱπποδρομίας; Δὲν ἐνοήσατε ὅτι εἶνε ζῶον, ζῶον ἄξιον μόνον νὰ τρώγῃ τὸ ἄχυρον τοῦ σταύλου του; ... Κάμετέ τον, ἱπποκόμον, ἀμαξηλάτην, ὅ,τιδήποτε ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν ἵππων, ἀλλ' ὄχι σύζυγον διὰ τὴν Κλαίρην. Ἐὰν ὁ τελευταῖος, τὸν ὁποῖον θὰ γνωρίσω σήμερον ὁμοιάζει πρὸς τοὺς τρεῖς προηγουμένους, δὲν ἤξιζε τὸν κόπον νὰ ἔλθω.

Τοῦ παραθύρου κλεισθέντος, οὐδὲν ἤκουσα πλέον. Ἄρα τὸ γεῦμα ἦτο πρόφασις μόνον· ἤθελον νὰ μὲ παρουσιάσωσι τῷ κ. Λεκουτυριέ ὡς εἶχον ἤδη πράξῃ μὲ τοὺς ἄλλους. Λοιπόν, αἱ κυρίαι αὗται,—τοὐλάχιστον ἡ μήτηρ—μοὶ ἔκαμον τὴν τιμὴν νὰ μὲ σκεφθῶσι καὶ ἢ ὑποψηφιότης μου, ὦ ἀγαλλίασις! πρὶν ἔτι προταθῇ ἐπισήμως, εἶχε θεωρηθῇ ἀξία προσοχῆς... Ναί, ἀλλ' ἡ βαθεῖα ἐκείνη φωνή, ὁ φοβερὸς ἄνθρωπος, ὅστις πρὸ μικροῦ ἔσκωπτε *τοὺς ἄλλους* τοιουτοτρόπως; Πτωχοὶ *ἄλλοι*. Ὁποία σύντομος καταδίκη! Ἠσθανόμην ῥιγός τι ἀνερχόμενον ἀπὸ τῶν ποδῶν μέχρι τῆς κεφαλῆς εἰς τὴν σκέψιν τῆς παρουσιάσεως ταύτης. Βεβαίως κατ' ἐμαυτόν, οὐδὲ φαλακρὸς εἶμαι, οὐδὲ ὀδόντων στεροῦμαι· οἰνοπνευματώδης δὲ δὲν εἶμαι, οὐδὲ ζῶον· ἀλλὰ τίς μὲ πείθει ὅτι ὁ κόμης, ὁ ἀξιωματικὸς καὶ ὁ ξύλινος κύριος ἔχουσι πράγματι τὰ φοβερὰ ταῦτα ἐλαττώματα; φεῦ! Τίς οἶδε τί θὰ εἴπῃ καὶ δι' ἐμέ!

Ἐνῷ λαθραίως ἔβλεπον ἐν τῷ κατόπτρῳ, ἵνα βεβαιωθῶ ὅτι ὁ σχηματισμὸς τῶν ὤμων μου δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ ὑποψίας, ὅτι εἶμαι κυφός, ἡ θύρα ἠνεώχθη καὶ ἠσθάνθην, βλέπων ἐμφανιζόμενον τὸν ἀνακριτήν μου, ἠσθάνθην, λέγω, ὅ,τι θὰ αἰσθάνονται βεβαίως οἱ κατάδικοι, ὅτε ἀκούουσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὸν κλητῆρα λέγοντα: «Κύριοι, τὸ δικαστήριον!». Εὐτυχῶς τὸ θάρρος τῶν δειλῶν δὲν μοὶ ἔλλειψε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην καὶ ὑπέστην τόσον ἀνδρείως τὴν πρώτην προσβολήν, ὅσον κατὰ βάθος ἤμην ἀπατεθαρρυμένος.

Εἰσῆλθεν ὡς λαῖλαψ, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, ἐχαιρέτισε τὴν μητέρα μου, εἶτα διηυθύνθη πρὸς ἐμέ. Ἐνόμισα ὅτι ἤρχετο νὰ μὲ ἁρπάσῃ ἀπὸ τὸν λαιμόν. Εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων, ἐσταμάτησεν, ἔφερεν ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸν μονοκλὲ του καὶ μὲ περιέβαλε διὰ βλέμματος.... πῶς νὰ τὸ ὀνομάσω ἀκριβέστερον; διὰ βλέμματος δικαστοῦ ἀναθεωρητικοῦ. Εἶτα, καθ' ἣν στιγμὴν ἐσκεπτόμην ὅτι θὰ ἦτο ἴσως καλὴ σύστασις δι' ἐμὲ νὰ προτείνω τὸ στῆθος καὶ νὰ κάμω: οὐμ! οὐμ! ὅπως δώσω δείγματα τῆς καλῆς καταστάσεως τῶν πνευμόνων μου,— ἀποτόμως ἔρριψε μίαν «Καλημέρα σας, κύριε!» ἐντελῶς ἐστερημένην τοῦ ἐλαχίστου τόνου φιλοξενίας καὶ μοὶ ἔστρεψε τὴν ράχιν, ἥτις εἶνε εὐρεῖα καὶ στρογγύλη —βραχὺς τράχηλος, — στήλη παχεῖα, φέρει τὴν κεφαλήν, ὡς ὀγκώδη σφαῖραν τεθειμένην ἐπὶ τυμπάνου. Τὸ πρόσωπον εἶνε ὅμοιον πρὸς τὴν ράχιν, στρογγύλον, εὐρύ, παρέχει δὲ ἀφθόνως ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα διὰ τὴν συμφόρησιν. Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Λεκουτυριὲ ἀπεστελοῦσι ζεῦγος παραδόξως γεωμετρικόν: τὸ ὀρθογώνιον ὑπερέχει εἰς τὴν γυναῖκα, ὁ κύκλος εἰς τὸν ἄνδρα· Τὰ δύο ταῦτα σχήματα ἔχουσιν, ἐὰν καλῶς ἐνθυμοῦμαι ἐκ τῶν μαθηματικῶν μου, ὀλιγίστην συμπάθειαν πρὸς ἄλληλα. τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ καὶ τὴν διχόνοιαν μεταξὺ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς τῆς Κλαίρης. Ὁ ὀγκώδης ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ὅστις εἶνε ὅλος πλάτος καὶ στρογγυλότης, ὁ ἔχων βραχεῖς, ὅπως τὸν τράχηλον τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς πόδας, ὁ χονδρὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, οὗτινος αἱ κνῆμαι κάμπτονται ἔξωθεν ἐν σχήματι βαρελίου, ἔχει ἄλλως ὡραιοτάτους γαλανοὺς ὀφθαλμούς, διαυγὲς ζωηρὸν καὶ διαπεραστικὸν βλέμμα, ἐν ᾧ εὑρίσκω τι ἐκ τῆς κρυσταλλώδους ἐκείνης διαυγείας, ἥτις δὲν εἶνε τὸ μικρότερον θέλγητρον τῆς χαριεστάτης θυγατρός του.

Μόλις συνῆλθον ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, ἣν μοὶ προὐξένησεν ὁ ὅλως παράδοξος τρόπος, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ κ. Λεκουτυριὲ προέφερε τὰς λέξεις: «Καλημέρα σας, κύριε!», ὅτε ἡ δεσποινὶς Κλαίρη εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἄ! πόσον ὡραίας γραμμὰς σχηματίζει τὸ σῶμά της καὶ πόσον ἥκιστα γεωμετρικάς! Γραμμή, ἥτις οὐδ' ὅπως παρὰ τῇ μητρί, δεικνύει τὴν συντομωτέραν ὁδὸν μεταξὺ τῶν δύο σημείων, οὐδ' ὅπως παρὰ τῷ πατρὶ τὴν μακροτέραν· γλαφυρῶς καμπύλη, ἐν ᾗ καὶ τὰ ἐξέχοντα ὡς καὶ τὰ ἀντίθετα αὐτῶν μέρη ἀμβλύνονται καὶ ἑνούμενα ἀποτελοῦσι θείαν ἁρμονίαν σχηματισμοῦ σώματος ..... Ποσον πτωχὴ εἶνε ἡ γλῶσσα, ὅτε πρόκειται νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἡδονὴν τῶν ἐντυπώσεων, ἃς προξενεῖ ἡ θέα τῆς τελειότητος! Καὶ τὸ «Καλημέρα σας, κύριε» πόσην φιλοφροσύνην καὶ πόσην χάριν περιεῖχεν! Εἰσεχώρησεν ἡδέως ἐντὸς τῶν ὤτων μου τῶν πληγωμένων εἰσέτι ἐκ τοῦ γρυλλισμοῦ τοῦ ἀγριοχοίρου ἐκείνου! Περατωθέντος τοῦ γεύματος, ἐπανήλθομεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἡ Κλαίρη ἤρπασεν ἐφημερίδα τινὰ καὶ μετὰ πολλῆς ἐκπλήξεως εἶδον ὅτι προσεκτικώτατα ἀνεγίνωσκε τὸ *Δελτίον τοῦ χρηματιστηρίου*. Ἄ! Θεέ μου, ἐσκέφθην, μὴ ὁ πατὴρ αὐτός, ὅστις τῇ ἐδίδαξε τὸ ζατρίκιον, ἀνέλαβε καὶ τὴν εἰδικὴν περὶ τῶν δανείων μόρφωσίν της; Ἠπατώμην: Ὁ ὄγκος ἐκεῖνος ἦτο ἀθῶος. Αὐτὴ ἡ κ. Λεκουτυριὲ τοὐναντίον εἶχε καταγείνῃ εἰς τὴν χρηματιστικὴν ἀγωγὴν τῆς θυγατρός της.

— Πόσον ἄδικον εἶχες, μαμά, εἶπεν ἐξαίφνης ἡ Κλαίρη, συμβουλεύσασά με ν' ἀγοράσω μετοχὰς τῶν ἱπποσιδηροδρόμων τῆς Ἀδριανουπόλεως..... εἴκοσι φράγκα ἐκπεσμὸν σήμερον.

(Ἕπεται)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐζήτησε δι' ἐγγράφου, παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν, νὰ προσκληθῇ ἐξ Ἰταλίας εἰδικὸς καλλιτέχνης, ὅστις ν' ἀναλάβῃ τὴν γενικὴν ἐπισκευὴν τοῦ ἐν Δαφνίῳ ἱστορικοῦ ναοῦ.—Ὁ Διάδοχος ἔγραψε πρὸς τὸν Δήμαρχον Ἀθηναίων κ. Φιλήμονα εὐχαριστῶν διὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτῷ καὶ τῇ πριγκιπίσσῃ Σοφίᾳ συλλογὴν εἰκόνων παριστωσῶν τὰς τελετὰς τῶν γάμων Αὐτῶν.—Ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἀπεφασίσθη ἡ κατασκευὴ καὶ ἄλλως διακλαδώσεων τῶν σιδηροδρόμων Πελοποννήσου εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς.—Ἀπεδίωσε τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ὁ νομάρχης Φθιώτιδος Μιχαὴλ Ἰατροῦ.—Ἀπεφασίσθη ἡ ἀποξήρανσις διὰ δημοσίας δαπάνης τῆς ἐν Μαντινείᾳ λίμνης Τάκας.—Γενομένης τῆς ἐκκυβεύσεως τοῦ ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων λαχείου, ἐκέρδισαν οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοί: ὁ πρῶτος 43,074 δραχ. 20,000, οἱ δύο ἑπόμενοι 27,330 καὶ 29,349 ἀνὰ δρ. 2,500. Οἱ πέντε ἑπόμενοι 44.487, 19,703, 23,851, 79,23, 21, 024 ἀνὰ δρ. 500. Οἱ δέκα ἑπόμενοι 4,922, 42,969, 2,263, 23,373, 22,910, 967, 33,569, 18,260 18,456, 28,102 ἀνὰ δρ. 300. Καὶ 45 ἑπόμενοι ἀνὰ δρ. 100. Τὸν πρῶτον ἀριθμὸν ἐκέρδισεν ἡ ἰδία Ἑταιρία τῶν Ἀρχαιοτήτων —Ὁ ἐνταῦθα διατρίβων βαθύπλουτος ὁμογενὴς ἐκ Λιβόρνου κ. Κ. Ε. Σεβαστόπουλος ἐπισκεφθεὶς τὸ Δρομοκαίτειον φρενοκομεῖον, προσήνεγκε δωρεὰν ὑπὲρ τοῦ καθιδρύματος ἐκ δρ. 40,000. — Ἡ Πανελλήνιος ἀτμοπλοία, βλέπουσα τὴν ἀνάγκην τῆς πυκνώσεως τῶν γραμμῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὧν ἡ λειτουργία δὲν δύναται νὰ συντελεσθῇ διὰ μόνων τῶν τριῶν μεγάλων αὐτῆς σκαφῶν, ἀπεφάσισε τὴν ἀγορὰν ἐν Ἀγγλίᾳ τριῶν ἔτι μεγίστων ἀτμοπλοίων.

Διατρίβει ἐνταῦθα ἐλθὼν ἐξ Ἀμερικῆς ὁ Ἐρρῖκος Χάου, υἱὸς τοῦ ἀειμνήστου φιλέλληνος, οὗ τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπην καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ πάντας ἐξετίμησαν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ὡραίας μονογραφίας τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν συνεργάτου κ. Γ. Δ. Κ. καὶ τὴν μελέτην νῦν τῶν Χαρακτηρισμῶν του. Ὁ κ. Ἐρρῖκος Χάου μετὰ τῆς ἐρασμίας κυρίας Χάου, μόλις ἀφιχθέντες, ἐπεσκέφθησαν τὸν διευθυντὴν τῆς Ἑβδομάδος καὶ ἐζήτησαν τὰ τελευταῖα φύλλα της, εἰς ἀπάντησιν δὲ τῶν φιλορρόνων λόγων των ἤκουσαν καὶ παρ' αὐτοῦ, ὅπως καὶ παρὰ πάντων ἐν Ἀθήναις, τὰς ἐκδηλώσεις τῶν εὐγνωμόνων αἰσθημάτων, ἅτινα πᾶσα ἑλληνικὴ καρδία τρέφει πρὸς τὰς οἰκογενείας τῶν εὐεργετῶν τῆς πατρίδος.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ δὸν Πέδρος τῆς Βρασιλίας ἀφίκετο εἰς Λισαβῶνα, φαίνεται δὲ ὅτι ὡς τόπον κατοικίας θὰ ἐκλέξῃ τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν. — Μετὰ τρία ἔτη θὰ ἑορτασθῇ ἡ 400ετηρὶς τῆς ὑπὸ τοῦ Χρι-

στοφόρου Κολόμβου ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἐν τοῖς δύο δὲ κόσμοις προπαρασκευαὶ γίνονται πρὸς μεγαλοπρεπῆ ἑορτασμὸν τῆς ἐνδόξου ταύτης ἐπετηρίδος, τὴν 12ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1892· ἐν Ἰταλίᾳ ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος καὶ ἡ βασίλισσα Μαργαρίτα ἔλαβον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν τὰς ἑορτάς, αἵτινες θὰ τελεσθῶσιν ἐν Γενούῃ.— Ὁ δάγγειος πυρετὸς ἐνέσκηψεν εἰς Πολωνίαν, Βιέννην, Βερολῖνον καὶ Λονδῖνον.—Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα παρουσιάσθη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίζ, ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου, ὁ νέος ἐν Κ/πόλει πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος, κ. Μαυροκορδάτος καὶ ἐπέδωκε τὰ διαπιστευτήρια αὐτοῦ γράμματα, μεθ' ὅλου τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας ἐν τῇ συνήθει πομπῇ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρίας, τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν, ὁ κ. Κ. Ζησίου ἀνέγνω χριστιανικάς τινας ἐπιγραφάς, ἃς εὗρεν ἐν Μονεμβασίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ Λακωνικῇ, ἀναγομένας εἰς τὰ ἔτη 1536—1708, ὁ δὲ κ. Γ Ν. Χατζιδάκης ὡμίλησε περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐκ τῆς Ἀττικῆς καὶ κοινῆς, ἐξετάσας τὰ ἀριθμητικά, τὰ διὰ πολλούς, οὓς ἐξέθηκε, λόγους, ἐμμονώτατα στοιχεῖα τῆς γλώσσης, καὶ ἰδίως τὸ τέσσαρα, εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ διισχυρισθεὶς ὅτι ἐν τούτοις ἐξενίκησαν οἱ τύποι τῆς κοινῆς, ἐκβαλόντες ἐκ τῆς χρήσεως τοὺς διαλεκτικούς, ἀλλ' ὅτι ἡ τάξις τῆς ἀριθμήσεως ἔχει παρ' ἡμῖν ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Δωριεῦσιν, οὐχὶ δ' ὡς συνήθως παρὰ τοῖς ἀττικοῖς. Μετὰ τοῦτον ὁ κ. Δ. Δ. Κώνστας ἀπέδειξεν ἡμαρτημένην τὴν Θεωρίαν τοῦ Lotze, ὅτι ἐκ δύο ἀποφατικῶν προτάσεων οὐδὲν συμπεραίνεται, καὶ τέλος ὁ κ. Σ. Βάσης ὑπέδειξεν ἁμαρτήματά τινα τῆς ὑπὸ τοῦ Γ. Βερναρδάκη γενομένης ἐκδόσεως τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου.— Πρὸς τὸν κ. Δ. Γρ. Καμπούρογλουν ἀπεστάλη ἀνέκδοτος χειρόγραφος περιγραφὴ τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα ἐπισκόπου τινὸς περιηγουμένου τότε τὴν Ἑλλάδα καὶ γράψαντος τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ. Ἡ περιγραφὴ αὕτη, σύντομος οὖσα, θέλει δημοσιευθῆ εἰς τὸν προσεχῶς ἀρξάμενον Β' τόμον τῶν Μνημείων τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων· καὶ περιέχει μὲν ἀληθῶς πολλοὺς κοινοὺς τύπους καὶ δὴ ὁλοκλήρους περικοπὰς ἐκ τῆς Τουρκογραικίας τοῦ Κρουσίου, ἀλλὰ καὶ ἱκανὰς πρωτοτύπους παρατηρήσεις συντελούσας εἰς ἐπίλυσιν τοπογραφικῶν ἰδίως ζητημάτων.—Ἐν τῷ ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδομένῳ ἀγγλικῷ περιοδικῷ «Εἰκονογραφημένη Ἀγγλικὴ Ἀποθήκη» ἐδημοσιεύθη ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον» ὑπὸ τοῦ κ. James Baker περιηγηθέντος πέρισυ τὴν Ἑλλάδα, κοσμηθὲν καὶ ὑπὸ πολλῶν εἰκόνων ὑπὸ τοῦ ζωγράφου κ. Οὐάλτερ Graue, συνοδοιπόρου τοῦ κ. Baker.

Ἡ καλὴ ἡμῶν συνάδελφος Ἑστία, τὸ ἀρχαιότερον ἑβδομαδιαῖον φιλολογικὸν περιοδικόν, μεταβαλλόμενον ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου εἰς εἰκονογραφημένον, θὰ δημοσιεύῃ προσωπογραφίας, εἰκόνας, σκηνογραφίας καὶ γελοιογραφίας κατὰ μικρὸν αὐξάνουσα τὴν συνδρομήν της. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἀγγέλλει, οὐδεμίαν θὰ ἐπιφέρῃ ἐλάττωσιν εἰς τὴν συνήθη ὕλην της, θὰ ἐξακολουθήσῃ οὖσα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐν τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τῆς συγχρόνου φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς κινήσεως. Ἀπὸ καρδίας εὐχόμεθα αὐτῇ πᾶσαν ἐπιτυχίαν καὶ πρόοδον.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Καίτοι ἡ καλλιτεχνικὴ πεντηκονταετηρὶς τοῦ Βέρδη δὲν ἑορτάσθη ἐπισήμως, πανταχόθεν ὅμως ἐστάλησαν αὐτῷ ἄπειρα δείγματα θαυμασμοῦ. Μεταξὺ ἄλλων ἔλαβεν ἐκ Μόνζας τηλεγράφημα τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου, ὅστις τῷ ἐκφράζει θερμῶς τὰ συγχαρητήρια Του. Συγγραφεύς τις Ἰταλός, καλούμενος Ὠνορὲ Ρού, καὶ καταγινόμενος εἰς τὴν συλλογὴν ἀναμνήσεων αὐτοβιογραφικῶν, ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας τῶν διασήμων ἀνδρῶν τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, ἀπευθύνθη καὶ πρὸς τὸν Βέρδην, ὅστις τῷ ἀπήντησε τὰ ἑξῆς: «Φίλτατε Κύριε, ὁ σκοπὸς τῆς δημοσιεύσεώς σας ταύτης εἶνε ἄριστος, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, μὴ γράψας ποτὲ οὐδὲ λέξιν περὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἢ καλλιτεχνικῆς μου ζωῆς. Ἄλλως ἐπὶ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, καὶ ἂν ἤθελα, δὲν θὰ ἐγίνωσκα τί νὰ γράψω, καθότι διῆλθον ταύτην ἐν τῷ σκότει καὶ ἐν τῇ πενίᾳ. Θὰ εὕρητε πιθανώτατα ἄλλα ὀνόματα καὶ ἄλλα πρόσωπα ἄξια πολὺ πλειότερον ἐμοῦ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πρότυπα εἰς τὰ τέκνα ὑμῶν».—Ἀνταλλαγὴ φιλοφρονήσεων ἐκθρονισθέντος Αὐτοκράτορος καὶ βασιλέως ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ ᾄδειν. Ὁ Δὸν Πέτρος τῆς Βραζιλίας ἐτηλεγράφησε τελευταῖον πρὸς τὸν Ροβέρτον Στάνιου, ὑψίφωνον διακεκριμένον τὰ ἑξῆς: «Ἡ βασιλεία ὑμῶν, θαυμάσια καλλιτέχνα, ὑπῆρξε μακροτέρα τῆς ἰδικῆς μου. Γεννηθήτω ὅμως τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εὐχαριστῶ ὑμᾶς, διότι Μοὶ ἐδώκατε τὴν αἰτίαν νὰ τὸ παρατηρήσω καὶ νὰ προβλέψω τὰ περαιτέρω». Ὁ δὲ μέγας καλλιτέχνης ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Δὸν Πέτρου τὴν ὡραίαν ἐν Μαργελλίνῃ ἔπαυλίν του, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελεν ἀποφασίσῃ νὰ μεταβῇ εἰς Ἰταλίαν.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Π' Ἡ φράσις, sic transit gloria mundi, ἡ τόσον κοινὴ καταστᾶσα, εἶνε ἐν χρήσει κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Ποντίφηκος τῆς Ρώμης. Πηγαινοερχόμενοι οἱ λειτουργοὶ ῥίπτουσιν ἐπὶ τῆς ἑκαΐ πυρᾶς δράκα στυπίου: μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν αὐτοῦ ἀναρωνοῦσι τῷ Πάπᾳ: Sancte Pater sic transit gloria mundi. Ἀ λ. Ὅπως προφυλάξητε τὰ δένδρα σας ἀπὸ τοὺς σκώληκας τοὺς καταστρέφοντας τοὺς καρπούς, ραντίσατε αὐτὰ ἐν τῇ ἀνθήσει των διὰ διαλύσεων 1 λίτρας ὄξους καὶ 10 λιτρῶν ὕδατος.—Π. Α. Αἱ συναλλαγματικαὶ ἐπενοήθησαν τὸ πρῶτον, καθὼς λέγεται, ὑπὸ τῶν ἐπὶ Φιλίππου Αὐγούστου τῷ 1681 ἐκδιωχθέντων τῆς Γαλλίας Ἰουδαίων. Ἄλλοι φρονοῦσιν ὅτι ἦσαν γνωσταὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας, διότι ὁ Ἱπποκράτης ἀναφέρει ἐν τῷ τραπεζιτικῷ περί τινος Σωπαίου τραπεζίτου ἐλθόντος συναλλαγματικὴν ἐπὶ τοῦ πατρός του ἐν Πόντῳ χάριν τοῦ Στρατοκλέους.—Χρ. Ἀθ. Κάτρον, Γράφομεν.— Κυρίαν Κ. Βρατλαν. Εὐχαριστοῦμεν ἐγκαρδίως διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «Ἑβδομάδος» ἐνεργείας ὑμῶν. Σώματα ἐστάλησαν εἰς ἅπαντας ἐξ ἀρχῆς. Θὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ γνωρίσητε ὑμῖν τὸ δυσανάγνωστον ὄνομα.—Δ. Β, Α. Κ, Α. Α, Γ. Δ. Κωνσταντεσαν, Κυρίᾳ Δ. Μ. Ρ, Μ. Β. Βρατλαν, Κυρίαν Ε. Δ. Κ. Γαλάζιον.—Κυρίαν Π.Π. Ὁδησσόν. Ἐνεγράφητε. Ἐστάλησαν σώματα διὰ τοῦ τελευταίου ταχυδρομείου... Εὐχαριστοῦμεν.—Ἑρμῇ. Τὸ δῶρον ποιήματος ἐντὸς πλαισίου θὰ ἐκτιμηθῇ ἀναλόγως τῆς ἀξίας τοῦ πλαισίου. Ἐν τούτοις τὸ ποίημα εἶνε καλόν, ἁπλούστατον καὶ συμπαθέστατον.—Τσιμπογιάννη. Καλόν. Περιμένομεν νὰ ἴδωμεν κανὲν καλήτερον. Γενικὸς δὲ κανών. Ἡμεῖς πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν ὑπογραφήν.—Π. Π, Μ. Θ, Ι. Ι. Α, Δ. Β. φίλῳ Η, Ἀπαθεῖ, Δ. Κ, φίλῳ Κ, Ὀπισθοδρομικῷ, Ν. Σ. Πολλοῖς φοιτηταῖς, Νευρικῷ, Α. Μ, Αἰδ. Α. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ἐνθαρρύνσεις, ὧν μία μόνη ἤρκει ν' ἀποσβέσῃ τὴν πικρίαν, ἢ, ἄλλοι ἠθέλησαν νὰ μᾶς ποτίσωσι.... Τὸ ζήτημα ἐτέθη, ἤδη δὲ γενῆτε ὑμεῖς οἱ εὐλωτοι αὐτοῦ ἀπόστολοι. Ἀφιεροῦται εἰς τοὺς ποιοῦντας.—Ι. Π. Παρισίους. Ἐλήφθη. Θὰ γράψωμεν. Φύλλα ἐστάλησαν.—Ἐ κ. Ἀπαιτεῖται ἰδ. εὐχαριστήριον φέρον τὰς ὑπογραφὰς ὅλων ἀπέναντι τοιαύτης εὐεργεσίας ἰσοδυνάμου πρὸς τὴν τελευταίαν μεγάλην εἰς τὸ Δρομοκαΐτειον δωρεάν.

ΩΡΑΙΟΣ ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΣ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

ΕΚΟΜΙΣΘΗ

ΧΑΡΤΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΣΟΦΙΑΣ

Ἐπίτηδες κατασκευασθεὶς διὰ τὰς ἑορτὰς καὶ φέρων ὑδατίνους τὰς εἰκόνας τῶν νεονύμφων καὶ τὴν ἐπιγραφήν:

ΕΠΙ ΤΗ ΣΤΕΨΕΙ

Μετὰ ἀναλόγων φακέλλων

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Γραμμὴ Πειραιῶς--Κορίνθου-Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	7 π.μ.	11.15	10.10	Πάτραι ἀν.	7.20π	11.40	—
Ἀθῆναι »	7.30	11.50	10.40	Αἴγιον »	9.05	15.27	—
Κόρινθος ἀφ.	7.42	2.42	2.05	Κόρινθος »	1.10	4.—	9.03π
Αἴγιον »	2.52	5.41		Ἀθῆναι ἀφ.	4.25	7.—	12·30
Πάτραι »	4.35	7.—		Πειραιεὺς »	4.55	7.30	1.—

Γραμμὴ Κορίνθου - Ναυπλίου - Μύλων

Κόρινθος ἀν.	3.— μ. μ.	Μύλοι ἀν.	9.50 π. μ.
Ἄργος ἀφ.	5.12 »	Ναύπλιον »	10.—
Ναύπλιον »	5.45 »	Ἄργος ἀφ.	10.35
Μύλοι »	5.52 »	Κόρινθος »	12.45

Γραμμὴ Πατρῶν - Πύργου

Πάτραι ἀν.	7.—π.μ	5.10μ.μ	Λεχαινὰ ἀν.	6 π. μ.	4.—μ.μ.
Ἀχαΐα ἀφ.	8.—	6.10	Μανωλὰς »	7.—	5.10
Μανωλὰς »	9.20	7.35	Ἀχαΐα »	8.20	6.40
Λεχαινὰ »	10.20	8.30	Πάτραι ἀφ.	9.20	7.40

Ἡ ἁμαξοστοιχία 33 ἑκάστην Τρίτην, Πέμπτην, Σάββατον, φθάνουσα μέχρις Ἀκράτας, ἡ δὲ 32 ἐξ Ἀκράτας Κυριακήν, Τετάρτην, Παρασκευήν. Καθ' ἑκάστην τοπικαὶ ἁμαξοστ. μεταξὺ Ἀκράτας, Πατρῶν, Ναυπλίου, Ἄργους, Μύλων.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ

ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΝΙΩΤΟΥ

Ὄπισθεν τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσσης

ΔΕΝΟΝΤΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΛΥΤΕΛΩΣ

ΧΡΥΣΟΝΟΝΤΑΙ ΤΑΙΝΙΑΙ

Κατασκευάζονται καὶ πωλοῦνται κατάστιχα παντὸς εἴδους ἐφάμιλλα τῶν ἀγγλοαμερικανικῶν κατὰ τὴν ποιότητα καὶ στερεότητα ἀλλὰ πολὺ τούτων ἐρθηνότερα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ

Ὀδοντοϊατρὸς

Ὁδὸς Πατησίων 9.

Τυπογραφεῖον ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΙΙ — Ὁδὸς Λέκα Στοὰ Σιμοπούλου)